

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Δ΄

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 28 του Μάη 1906

ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ 4 | ΑΡΙΘ. 200

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ

ΜΙΧ. ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ. Ένα ανέκδοτο πεζό ποίημα του Τουρκκέιερ.
 Α. Π. Διώξιμο παντού.
 ΑΡΤΩ ΠΡΟΓΓΑ. Οι έλιές.
 ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ. Η πολιτεία της Πανσελήνου.
 Ε. Δ. Α. Κορφάκι γραμματα.
 ΣΠΗΛΙΟΣ ΑΝΘΙΑΣ. Θεσσαλικά δηγήματα— Η άσπρη γωνιά
 ΘΕΑΤΗΣ. Ο Ίψεν και το έργο του.
 ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ. Το Κοχίλι.
 Α. ΣΙΓΑΝΟΣ. Καλοκαιρικά θέατρα.
 ΠΑΥΛΟΣ ΑΡΤΕΜΗΣ. Το τραγούδι του πόνου.
 ΒΑΡΒΑΡΟΔΙΚΗΣ. Ένας διαγωνισμός.
 ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Ν. Ζαχαρίου. Δελμούζος. Άγαθούλης.
 Δ. Π. Τ. Φαινόμενα και Πράματα (Έθνική κωμωδία— «Νίκη» της Καθαρεύουσας— Αύτοχτοντες— Σκουζές και Μπουνιούρης— Ο πολυλογάς Βουλευτής— Η θελιάμα της «Λαϊκής»)
 ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ—ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΔΟ-ΜΑΔΙΑΤΙΚΟ.—ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ.

ΕΛΕΝΗΣ ΒΑΚΑΡΕΣΚΟ

Ο ΗΡΩΑΣ ΜΟΥ

Άγριο τόν θέλω και περήφανο
 γιομάτον τόλμη περισσή,
 μῆσβεστη φλόγα μέσ' τὰ μάτια του
 δλους στή γῆ νά προκαλεῖ
 νά μὴν μπορεῖ κανεὶς στὸ διάβα του,
 ὄπιος κι ἂν εἶναι, βασιλιᾶς,
 νά σταματήσῃ τὴν ὁρμή του
 καὶ γιὰ τὴν κόρη τῆς καρδιάς
 στὸ ἄσπρο χέρι τὸ σπαθὶ του
 νά λαμπυρίζῃ τρομερά.

Στὴν κάθε μάχη ἀπὸ τὰ χεῖλια του
 λόγια τρανὰ θέλω νά βγαίνουν
 δια σιγήρι τὰ παράπονα
 γροικιοῦνται ἐκείνων πὺν πεθαίνουν.
 Ὁ ὀχρός του θέλω νᾶναι ἀδιάκοπα
 ὄμιος μᾶφτον σιῆ λεβεντιά
 κι ἀπὸ μιὰ νίκη πὺν μεγάλη
 νᾶρθεῖ σέμένα κι ὄλος χαρὰ
 νά ξαναπῆ τὸ στόμα πάλι
 πὺν μάγαλαίε παντοτινά.

Νᾶ γρικῶ θέλω μέσ' στὸ στόμα του
 τὸ μουγκρητὸ καρδιάς τρανῆς,

νά τρέμ' ἢ γις στὸ κάθε βῆμα ζτου
 δια γυρίζει νικητής.

Σὰν κυματίζουνε τὰ φλάμπουρα
 στὸν ὀχτρόνε τρομαχτικά
 νά φέρουνε πάντα τὴ φρίκη
 μὰ σὰ γυρίζει νά ξεχνᾶ
 κάθε του δόξα, κάθε λύπη
 καὶ μένα πάντα νάγαπᾶ.

ΝΙΚΟΣ Α. ΖΑΧΑΡΙΟΥ

ΔΙΩΞΙΜΟ ΠΑΝΤΟΥ

Λέγαμε στὸ περασμένο φύλλο πὺν με τὸ κεφάλι πούχουν οἱ κυβερνήτες μας κ' ἐμεῖς μαζί τους θά καταστήσουμε σὰν τοὺς Ὀθραίους δίχως πατρίδα, σκορπισμένοι δῶ κ' ἐκεῖ σὲ πολὺ μεγαλύτερο παρά τῶρα βαθμῶ.

Στὴ σύγκριση αὐτὴ με τοὺς Ὀθραίους ἀνάγκη νά δώσουμε σήμερα πειότερο τράτος, ἀφοῦ ἔτσι τὸ θέλουν τὰ πράματα. Ἡ δὲν εἶναι πράματα καὶ πράματα πὺν φωνάζουνε τὸ διώξιμο τὰκατάπαυτο πὺν μᾶς γίνεται στὴ Ρουμανία καὶ τὸ νομοσχέδιο με τὴν τετραδιπλή κ' ἐξάδιπλη γιὰ τοὺς Ἕλληνες φορολογία, πὺν μᾶς κλείνει κατὰμουτρα καὶ μιὰ καὶ καλὴ τις πάρτες ἐκείνης τῆς χώρας; Λοιπὸν νά πὺν κερδίζουμε κι ἄλλο μοιασίδι κοινὸ με τοὺς Ὀθραίους, τὸ διώξιμο. Τώρα κ' ὕστερα, ἀφοῦ ἔγινε ἡ καλὴ ἀρχή, δὲν εἶναι παράξενο νά μᾶς ἔχουν ἀπὸ κλῶτσο κι ἀπὸ μπάτσο ὅπου κι ἂν πατήσουμε τὸ πόδι μας—μὰ τί λέω, ἀφοῦ μᾶς γίνεται κι ὄλας αὐτὴ ἡ περιποίηση ὅπου τώρα βρισκόμαστε—οὔτε καὶ νά μᾶς ξεβγάζουν με βρισιές ἀπ' τὰ σύνορά του ὁ καθένας. Μᾶς διώχνει σήμερα ἡ Ρουμανία. Θὰ μᾶς διώξῃ μεθᾶριο ἡ Ἀμερικὴ, ὅταν βαρεθεῖ τοὺς Ρωμαίικους καυγάδες καὶ τὸΡωμαίικο φιλότιμο καὶ τὴ λουστροπλημύρα, ὅταν βαρεθεῖ τοὺς Cheese-bread καὶ Day-go καὶ dirty Greeks— νά χαϊροῦμαστε τὰ προνόμια—καὶ τὴν παρ' ἄλλη θά μᾶς διώξῃ ἡ Ἀφρική.

Πρόσοδο κ' ἐξέλιξη. Ἄς ἀφήσουμε ὅμως τὰ μελλούμενα καὶ τὸ διώξιμο ἀπ' τις μακρινές αὐτές χώρες κι ἄς δοῦμε ἄ δὲ μᾶς διώχνει ὁ ἴδιος ὁ τόπος μᾶς τώρα με τὴν παραλυσία τοῦ ἔλεεινοῦ αὐτοῦ κράτους; κι ἄ δὲ μᾶς διώχνουν κ' οἱ γύρω μᾶς ὑπόδουλες ἑλληνικές χώρες με τὴν πολιτικὴ μτς καὶ με τὰ φῶτα τὰ Μιστριώτικα πὺν τοὺς στέλνουμε.

*

Στις γύρω μᾶς ἑλληνικές χώρες πὺναι κάτου ἀπ' τὸν Τούρκο οἱ πὺν κακομοιρασμένοι νά τὸ ξέρτε πὺν εἶναι οἱ Ρωμιοί. Οἱ ἐξαιρέσεις, κάποια μέρη πὺν γιὰ διάφορους λόγους βρῖσκονται σὲ πὺν ὑπο-

φερτὴ κατάσταση, πολὺ λίγες. Κι ὅσο τὴν κούτσουρεῦν τὴν Τουρκία οἱ χριστιανικώτατες τῆς Εὐρώπης κυβερνήσεις χωρὶς νά λογαριάζουν τί γίνονται οἱ ἀποδέλοιποι ὑπήκοοί της, τόσο τὸ φορτίο βαρύτερα πέφτει στὸν ὄμο τῶ δικῶνε μᾶς πὺν κ' ἐγὼ δὲν ξέρω πὺν θά καταστήσουν. Γιατὶ καὶ νά φύγουν, μουντζα, καὶ νά καθήσουν, τύφλα. Κι ἄρχισαν κιόλας νά φεύγουν με τὸ σωρὸ ἀπὸ μερικά μέρη. Μὰ ὁ λόγος γι αὐτοὺς πὺν κάθονται, πὺν δὲν εἶναι λίγοι, μὰ ἄλκακαρα ἑκατομμύρια. Ἐξὼ ἀπὸ τοὺς μετρημένους πλούσιους, πὺν κι αὐτοὶ κρατοῦνε τὴ θέση τους, μοιράζοντας ὅσα βγαίνουν με τοὺς ἀγάδες, οἱ ἄλλοι, εἴτε γεωργοὶ εἶναι εἴτε μικροτεχνίτες καὶ μικροῦμποροι, φένονται, ἄς μεταχειριστῶ τὴ φράση, στὸ λάδι τους χωρὶς νάχουν τὴν παραμικρὴ ἐλπίδα πὺν θῆρθι κανεὶς νά τοὺς γλυτώσῃ. Κι ἂν εἶναι πολῖτες Ἕλληνες πὺν χειρότερα. Γιατὶ αὐτοὶ ἐξὸν πὺν εἶναι ἴσα κ' ἴσα σὰ κοινὰ βᾶσανα με τοὺς ραγιαδες, ἂν τύχει καὶ μπλέξουν σὲ καμμιά ὑπόθεση, ξεμπλέκουν πολὺ δυσκολώτερα παρά οἱ ἄλλοι, κι ἂν τύχει καὶ βρεθεῖ—καὶ πολὺ εὐκολὰ βρῖσκεται—πρόφαση, φορολογιοῦνται πὺν τσουχτερά. Τὴ θέση τῶν πολιτῶν ἑλλήνων τὴν δέχνει πολὺ καθαρά μιὰ στατιστικὴ πὺνχε σήμερα ἡ «Ἀκρόπολη». Φυλακισμένοι ραγιαδες 11000, Ἕλληνες 4700. Λογαριάτε τώρα πόσοι εἶναι οἱ ραγιαδες καὶ πόσοι Ἕλληνες πολῖτες βρῖσκονται στὴν Τουρκία, γιὰ νά βρῆτε τὴν ἀναλογία καὶ τὴ θέση τῶν λεύτερων (!) ἑλλήνων.

Ἄς ἀναφέρω καὶ κάτι ἄλλο πὺνχω πρόχειρο. Ξέρω ἕναν πολῖτη Ἕλληνα πὺν κάποιος διοικητῆς βακουφιῶν ἤθελε νά τοῦ ρᾶῃ καμμιά πενηνταριά χιλιάδες γρόσια καὶ πὺν τηλεγράφησε γι αὐτὸ στὸν ἴδιο τὸ Σουλτάνο, πὺν ὁ τᾶδες ὑπάλληλός του εἶναι κλέφτης χωρὶς νά λάθῃ οὔτε ἀπὸ τὸ φιλόλαο (!!!) οὔτε ἀπ' ἄλλου πουθενά καμμιά ἀπάντηση. Ὁ ἴδιος μιὰν ἄλλη φορὰ εἶχε δικὴ με κάποιον τρανὸ πάλι Τούρκο κ' εἶχε ζητήσῃ καὶ τὴ συντρομὴ τοῦ Ἕλληνα Γενικοῦ Πρόξενου ἐκείνης τῆς περιφέρειας. Μὰ τοῦ κύριου Πρόξενου ἡ δρᾶση ὄλη στάθηκε νά κἀνῃ τὰ πράσα λάχανα. Ἄφοῦ μίλησε κ' ἔκανε κ' ἔδειξε, στὸ τέλος εἶπε τοῦ ἀνθρώπου μᾶς πὺν μπορεῖ νά τονε συμβιβᾶσῃ με τὸν Τούρκο, γιὰτὶ ὁ Πασᾶς τοῦ τόπου (ὅπου εἶταν οἱ ἀντίδικοι) εἶναι πολὺ φίλος του— νά τονε συμβιβᾶσῃ, δηλ. νά παρατήσῃ ὁ Ρωμιὸς τὸ δικιο του, γιὰ νᾶναι πάλι φίλος τοῦ Τούρκου. Καὶ τὸ κηυκήθηκε ὁ κύριος Πρόξενος πὺν ὁ Πασᾶς εἶταν πολὺ φίλος του, ξέρετε γιὰτὶ; Γιατὶ, ὅταν πῆγε μιὰ μέρα στὸ μέρος αὐτὸ, τὸν ὑποδέχτηκε ὁ Πασᾶς με παράτες, δηλ. τοῦβαλε δυὸ ἄλογα μπρός καὶ δυὸ ἄλογα πίσω. Με τᾶλογα τοῦτα ἱκανοποιήθηκε τὸ ρωμαίικο φιλότιμο καὶ τέλειωσε κ' ἡ δουλειὰ τοῦ Προξένου μᾶς.

Καὶ τὰ παραδείγματ' αὐτὰ δὲν εἶναι τίποτα.

Μικρούλια 'ναι τὰ δύστυχα, κατὰ τὸ στίχο τοῦ Πάλλη. Γιατὶ τὸ κακὸ εἶναι γενικὸ, γιατί αὐτὴ 'ναι ἡ συστηματικὰ πολιτικὴ τῆς Τούρκικης διοικήσεως, καὶ τῶν Τούρκικων δικαστηρίων, νάφαιρουν ἀπ' τοὺς Ρωμιούς—ραγιαδες ἢ ψευτολεύτερος— καὶ νὰ τοὺς βγάξουν τὴν ψυχὴν, γιὰ νὰ δυναμώσουν τοὺς δικούς των.

*

Τῶν ἄλλων ἐθνῶν οἱ κοινότητες στὴν Τουρκία μπορεῖ κάπου κάπου νά'ναι καὶ πιὸ φτωχὲς ἀπὸ μᾶς, ὅπως οἱ Ὀθραῖοι σὲ μερικὰ μέρη, μὰ γιὰ πολλοὺς καὶ διάφορους λόγους δὲν ὑποφέρουν οὔτε τὰ μισὰ ἀπ' ὅσα ὑποφέρουμ' ἡμεῖς. Κ' ὕστερ' ἄς λέμε κιόλας δίχως νὰ ντρεπούμαστε πὸς εἴμαστε ἢ προνομιοῦχα στὴν Ἀνατολὴ φυλὴ καὶ τὸ ἔθνος τὸ πιὸ προοδευτικόν. Βρὲ δὲν ἀφίνετε τίς ζευσεκιές αὐτές, κακομοιρηδες; Γιὰ τί πράμα μπορούμε νὰ καμαρώσουμε τὴν ἑαυτὸ μᾶς, δὲ μὴν λέτε; Γιατὶ αἰτία πού δὲν προκόβουμε δὲν εἶναι τῶν Τούρκων ἢ καταπίεση ἢ ἐξαιρετικὴ σ' ἡμᾶς, αὐτὴ 'ναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς κακομοιριάς μᾶς καὶ ἀκόμη πειότερο θὰ μᾶς βαρύνει ὅσο ἡμεῖς παίρνουμε τὴν κάτου βόλτα. Κ' οἱ Ὀθραῖοι ἀκόμα καλύτεροί μᾶς εἶναι τώρα, ἀφοῦ ζοῦν καὶ βασιλεύουν στὴν Τουρκία— ἄς πᾶν νὰ τοὺς διώχουν ἀπ' ἄλλου—μὲ τὴν ζηλευτὴ ἁμόνοιάν τους, ἂν καὶ στὸ σύνολο εἶναι πολὺ φτωχότεροί μᾶς. Ἡ ἔνωση τοὺς δίνει δύναμη. Ἀκόμη καὶ γεωργικὰ Σκολεῖα ἔχουν οἱ Ὀθραῖοι στὴν Ἀνατολὴ καὶ ἐπαγγελματικὰ καὶ δὲν ξέρω τί ἄλλα. Πού εἶναι τὰ δικὰ μᾶς, ἐξὸν τῆς Σάμος τὸ ἐπαγγελματικόν; Καὶ τᾶλλα τους τὰ κοινὰ σκολεῖα, ἂν ὄχι τίποτις ἄλλο, ἀλλὰ τουλάχιστο δίνουν στὰ Ὀθραῖοπαιδὰ μερικὲς γνώσεις πού τοὺς χρειάζονται γιὰ νὰ ψευτοζήσουν ἔστω, ἄς μὴν ποῦγε γιὰ νὰ καλοζήσουν. Κι ὅτι εἶναι ὅπως τὸ λέω δείχεται ἀπ' τὸ ὅτι ὄχι λίγα Ἑλληνόπουλα πηγαίνουν σ' Ὀθραῖτικα σκολεῖα κατώτερα ἀπ' τὰ Ἑλληνικὰ πού τέλειωσαν, γιὰ νὰ μάθουν μερικὰ πράματα πού μὲ τὸ κερὶ νὰ ψάχνουν, δὲν τὰ βρίσκουν στὰ δικὰ μᾶς. Γιατὶ τὰναθεματισμένα τὰ δικὰ μᾶς τὰ σκολεῖα τί δίνουν στὰ ἑλληνόπουλα; Ὅχι μόνο δὲ δίνουν τίποτα, παρὰ καὶ ἀφαιροῦν πολὺ, μὰ πάρα πολὺ, ἀπ' τὴ φυσικὴ τῶν παιδιῶν μᾶς ἐξυπνάδα καὶ ἰκανότητα γιὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς. Κι ἄς μὴ μὴ παρατηρήσει κανεὶς πὸς αὐτὸ γίνεται παντοῦ, οἱ σπουδασμένοι θεωρητικὰ νέοι νὰ μὴν πιτυχαίνουν στὴ δουλειὰ ὅσο κείνοι πού ἀπὸ μικροὶ μπαίνουν στὴν πραγματικὴ ζωὴ. Δὲν πρόκειται ἔδω γιὰ μεγάλες σπουδές— πού ξέρουμε καὶ σ' αὐτές τὴν προκοπὴ μᾶς καὶ πού τὸ πειότερο εἶν' ἄχρηστες γιὰ τίς πρώτες μᾶς ἀνάγκες τῆς ζωῆς— πρόκειται γιὰ τὰ δημοτικὰ σκολεῖα καὶ τὰ λίγο ἀνώτερα τους, τί δουλειὰ κάνουν τὰ δικὰ μᾶς καὶ τί δουλειὰ κάνουν τὰ ξένα.

Ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά οἱ Ἀρμένηδες εἶν' ἐκεῖνοι ποῦχουν τὸν παρὰ στὴν τσίπη, ὄχι βέβαια ἐπειδὴς γεννήθηκαν φασκιωμένοι μὲ λεφτά. Κ' οἱ ἴδιοι πάλι, Ὀθραῖοι καὶ Ἀρμένηδες, μὲ λογῆς λογῆς, Ἑυρωπαϊοὺς βαστοῦνε ὅλο τὸ μεγάλο ἐμπόριο ἀφίνοντας καὶ λίγα ψίχουλα γιὰ μᾶς. Φαίνεται γι' αὐτὴ δὲ ὅλη μᾶς τὴν προκοπὴ, τὴν τόσο μεγάλην σ' ὅλα, θὰ παίρνουν παρὰ σ' ἑαυτοὺς ἀπ' τὸ Σουλτάνο μερικοὶ Ἑλληνες ὑπουργοὶ καὶ πρωθυπουργοί. Βέβαια, εἴμασθ' ἡμεῖς τὸ ἐκπολιτιστικὸ στοιχεῖο μὲς σ' τὸ κράτος τοῦ Ἑξουμῆ, λέει, καὶ τὰ προνόμια τῆς Ἑκκλησίας μᾶς καὶ εἴμαστε γεροὶ ἀπὸ τίς πλάτες. Αὐτὰ τὰ περίφημα προνόμια πού κάθε λίγο μᾶς χτυποῦνε τίς καμπάνες οἱ δικοὶ μᾶς ἀπ' τὴν Πόλιν πὸς κιντυνεοῦν, ἄ δὲν εἶμαι γελασμένος, δὲ χρησιμεύουν σὲ τίποτις ἄλλο παρὰ νὰ παχαίνουν τοὺς παπαδες καὶ νὰ κρατοῦνε ὑπόδουλη σ' αὐτοὺς τὴν ἐκπαίδεψιν. Σκεφτῆτε πιά, ἂν εἶν' ἔτσι, τί λαμπρὰ προνόμια πού τᾶχουμε! Νὰ

μὴ μᾶς τὰβασκάνουν! Κι ἀλήθεια εἶναι προνόμιο καὶ αὐτὸ γιὰ μᾶς, νὰ βλέπεις λόγου χάριν ἐκεῖ κάπου στὴ Μικρὰ Ἀσία, ἀπ' τὴ μιὰ νὰ σκοτώνουν οἱ Τουρκοκρητικοὶ, κάμποσες μέρες στὴ γραμμὴ, ἀπὸ ἑναδύο Ρωμιούς χωρὶς ὁ χαριτωμένος προνομιοῦχος Μητροπολίτης νάνοίξει γιὰ διαμαρτύρηση τὸ στοματάκι του, καὶ ἀπ' τὴν ἄλλη νὰ βλέπεις τὸ σβέρκο καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν τόσων ἄλλων παχειῶν συναδέρφων του νὰ χοντραίνει ὁλοένα.

*

Σ' αὐτὴ τὴ θέση βρίσκονται τὰδέρφια μᾶς ἕνα γῦρο. Ἄν ἡ Ἑλλάδα εἶτανε κράτος τῆς προκοπῆς δὲ θάταν ἔτσι τὰ πράματα, γιατί ἡ δύναμὴ τῆς καὶ ἡ ἐπιστήμη τῆς καὶ οἱ τέχνες τῆς καὶ ὁ πλοῦτος τῆς καὶ τὸ νόμα τῆς τὸ καλὸ θάχαν καὶ ἐκεῖ τὸν ἀντίχτυπό τους καὶ ἀκόμη καὶ τὰ μέρη πού τώρα μᾶς ἀμφισβητοῦνε ἄλλοι θὰ τᾶχε ἀπὸ καιρὸ καταχτημένα ἢ Ἑλλάδα προτοῦ νὰ δουλέψει στρατὸς γι' αὐτὸ καὶ ἀνταρτικὰ σώματα. Μὰ τώρα; Τώρα ὅπως εἶναι καταντημένη καὶ ἡ ἀνεξάρτητη ἀκόμη αὐτὴ γωνιά διώχεται καὶ σκορπίζει τὰ παιδιά τῆς καὶ, ὅπως γράφτηκε κάπου, κάνει ἐξαγωγή ἀπ' ἀνθρώπους, ἐνῶ ἡ Βουλγαρία ἐξάγει χτήνη. Καὶ βρίσκονται δυστυχῶς καὶ ἄνθρωποι μεταξὺ μᾶς νὰ τὸ συζητοῦν τὸ πρᾶμ' αὐτὸ, ἂν κάνει καλὸ στὴν Ἑλλάδα ἢ κακὸ ἢ μετανάστευση. Στέλνουνε, λέει, τόσα χρήματα ἔδω— πέρα καὶ πλουταίνει ὁ τόπος καὶ τὸ κάτω κάτω δὲν τὴ λησμονοῦνε οἱ πειότεροι τὴν πατρίδα, παρὰ γυρίζουνε πάλι πίσω ὕστερ' ἀπὸ καιρὸ. Κ' ἐγὼ λέω, γιὰ τοὺς πειότερους τουλάχιστο, κάλλια νὰ μὴ γυρίζουν πίσω, γιατί σὰ φεύγουν ἀπὸ ἔδω τραβοῦνε μαζί τους καὶ τὰ νεῦρα τῆς φυλῆς καὶ γυρίζοντας κουβαλοῦνε στὴ ράχη τῆ Σύφιλη καὶ τῆ Φθίση καὶ λογῆς λογῆς ἄλλες πληγές. Τὰ παθιασμένα κορμιά κάλλια νὰ ξεχνοῦνε τὴν πατρίδα. Φτάνει πού φεύγοντας τὴν ἐρημώνουν τὴν Ἑλλάδα. Σ' αὐτὸ τὸ κακὸ ἄς μὴ προσθέτουν ἄλλο χειρότερο μὲ τὸν ἐρχομὸ τους.

Διώξιμο λοιπὸν καὶ ρήμαγμα καὶ μέσα καὶ ἔξω. Αὐτὴ 'ναι ἡ κατάστασή μᾶς. Κατάσταση πού πολὺ στραβά θένε μερικοὶ νεροουλιασμένοι νὰ τὴν συγκρίνουν μὲ τίς παλιές ἀποικίες. Σὰ νὰ ἐκμεταλλευθήκαμε καὶ τὸ τελευταῖο πετραδάκι καὶ ἐπειδὴς πλημμυρήσαμε πιά καὶ δὲ χωροῦμε, στέλνουμε ἀποικίες! Χαριτωμένες ἀλήθεια ἀποικίες σὰν ἀπὸ βώδια φορτωμένα σὲ κάτι παλιοβάπορα. Τέτοιες ἀποικίες μπορεῖ νὰ στέλνει μονάχα ἡ ἀβδερτωσύνη μᾶς, ἡ ἀτιμία μᾶς, ἡ ἀμυαλιά μᾶς. Μερικὲς κοινότητες π' ἀνοῦνε, στὴν Αἴγυπτο ἢ στὴν Εὐρώπη, δὲ σημαίνουν τίποτα μὲς σ' τὴ γενικὴ σαπίλα. Κεφάλι πρέπει νὰλλάξουμε, ἄ δὲ μᾶς ἀρέσει ἡ κατάστασις αὐτὴ. Νὰ λέμε μονάχα πὸς φταῖμε ὅλοι μᾶς, πού καὶ αὐτὸ δὲν τὸ λέγαμε πρὶν λίγα χρόνια, δὲ φελαί τίποτα, ὅσο ἐσὺ, κύριε ὑπουργέ καὶ ἐσὺ κύριε βουλευτὴ καὶ δημοσιογράφε καὶ δάσκαλε καὶ δικηγόρε καὶ γιατρέ καὶ ἀξιωματικέ καὶ ἐσεῖς πού φοράτε τὰ φαρδομάνικα, ἐνῶ λέτε πὸς φταῖτε, ξεκολοῦθατε νάσαστε οἱ ἴδιοι καὶ οὔτε ζητᾶτε νὰ μελετήστε τὰ γιαντρικὰ πού θὰ μᾶς γιαντρεύουν καὶ καθέναν χωριστὰ καὶ ὅλους μαζί, μόνο σὰς φτάνουνε, γιὰ νὰ χορτάστε καὶ νὰ ξεχάστε ὕστερα, μερικὰ κολοκυθόλογα πεταμένα στὸ χαρτί καὶ στὸν ἀγέρα. Κεφάλι πρέπει νὰλλάξουμε. Κι ὅσα κεφάλια δὲν ἀλλάζουνε θένε σπᾶσιμο καὶ χρέος μᾶς νὰ τὰ σπᾶσουμε ἢ τουλάχιστο νὰ τὰναγκάσουμε νὰ φροντίζουν μόνο γιὰ τὸν ἑαυτὸ τους καὶ γιὰ κανέναν ἄλλον.

Καλὴ μᾶς φώτιση

22. 5. 1906.

Α. Π.

ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ

Einem Freund aus Juhendtagen

1.

Παρακαλῶ σας σύγνεφα βουβὰ βουβὰ διαβῆτε καὶ πάρτε πέρα τὴ βουὴ καὶ τὸ βαρὺ σας ἦκιο, κάπου τρομάζει μιὰ ξινοθὴ καὶ κλαίει μοναχουλα καὶ εἶμαι μακριὰ τῆς—κοίμησε γλυκὴ μου ἀποσπερίτη τὸ λούλουδο πού σᾶρχα μὲ τὴ θροσιά τοῦ Μᾶη καὶ στάλαξέ του στὴν ψυχὴ σταλιά σταλιά τὸ μέλι· παρακαλῶ σας σύγνεφα βουβὰ βουβὰ διαβῆτε καὶ πάρτε πέρα τὴ βουὴ καὶ τὸ βαρὺ σας ἦκιο...

2.

— Καρδιά

γερὴ καρδιά
νᾶχης διαβάτη
πού πᾶς στὰ ξένα·
μαῦρε! τί κλαίς;
μιὰν ἀγκαλιά
φτωχὴ γιὰ σένα
ὀλόδροσο βαστάει τὸν μπάτη
τὸν μπάτη τῆς ἀλημονιάς;

Καρδιά

γερὴ καρδιά
νᾶχης διαβάτη
πού πᾶς στὰ ξένα—
βαλασσοποῦνι λάλησε
καὶ χάθηκε στὰ νέφη...

... ἀνήσυχος ὁ οὐρανὸς σὰν τίφος
στὸν ἄλαλον ὠκεανὸ
γιὰ τὴν αἰωνιότητα
βλινμένα λόγια λέει.
Στὴν ἔρημη ἀκρογιαλιά
φτωχὸς διαβάτης
γονάτισεν ὀλότρεμος
καὶ δέεται καὶ κλαίει.

1904 ΔΕΛΜΟΥΖΟΣ

ΑΠΟ ΤΗ ΧΙΕΣΙΝΗ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΝΗ ΡΟΥΣΣΙΑ

ΕΝΑ ΑΝΕΚΔΟΤΟ ΠΕΖΟ ΠΟΙΗΜΑ
ΤΟΥ ΤΟΥΡΓΚΕΝΙΕΦ

Ὁ γνωστὸς χρονογράφος τῆς ἐπαναστατημένης Ρουσίας, ὁ «Στεπνιάκ» (Ἄ. Κραβτσίνσκη) στὸ πολύκροτο βιβλίον του «Ἡ Ὑπόγεια Ρουσία», γράφει κάπου: «Οἱ δίκαιες τῶ Ρουσσῶ παναστατώνες πού γινόντουσαν στὰ 1877 καὶ 1878 εἶτανε συγχρόνως καὶ ἀπθέωσες τους. Ἡ Ρουσσικὴ Κυβέρνησις θέλοντας νὰ μιμηθῆι τὴ Γαλλία τῆς Δεύτερης Αὐτοκρατορίας, πούξερε νὰ παίξει τόσο καλὰ μὲ τὸ «Κόκκινον Φάντασμα», ἀπαφᾶσισε νὰ γίνῃ ἡ πρώτη μεγάλη δίκη—πού ὀνομαστῆκε ἡ δίκη τῶν 50—μὲ ἀνοιχτές τίς πόρτες, δηλ. μπροστὰ στὸν κόσμον.» Ἡ Κυβέρνησις ἔλπιζε πὸς ὁ κόσμος, σὰ μαθεῖ τίς λεπτομέρειες τῆς συνωμοσίας, θὰ τρομάξει καὶ θάφθῃ καταμέρος τίς φιλελεύτερες ιδέες, πηγαίνοντας μὲ τὸ μέρος τῶν Ἀρχῶν. Μὰ ὁ λογαριασμὸς τῆς βγῆκε κάλπικος. Κ' ἐκεῖνοι ἀκόμη πού δὲν πολυαγαποῦσαν τοὺς παναστάτες, τὰ χάσανε μὲ τὴ γληγοράδα πού στελνόντουσαν οἱ φτωχοὶ στὴν αὐτοθυσία τους.

—Νὰ καὶ ἄλλος ἄγιος! ἔλεγε ὅποιος ἔτυχε νὰ βρεθῆι σ' ἐκείνη τὴν περίφημη δίκη.

Τὰ ἴδια πᾶνου κάτου εἶπανε γιὰ τοὺς γενναίους ἐκείνους ἀγωνιστὰς τῆς Ἀλήθειας καὶ τῆς Ἰδέας, ὅλοι σχεδὸν οἱ Ρουσσοὶ συγγραφεῖδες κείνης τῆς ἐπο-

* Στὴ Ρουσία ὅλες οἱ δίκαιες τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων γίνονται μυστικά, δηλ. μὲ μόνο τὸ δικαστήριον (δίχως ἐνόρκους), τὸ δικηγόρο καὶ ἕνα συγγενῆ τοῦ κατηγορουμένου.

χής. Τα περισσότερα έργα τους ίσχυε τὰ σήμερα κυκλοφορούσαν μυστικά, κ' έτσι μείνανε ζήνωστα στὸ μεγάλο Ρούσσο κοινό. Βέβαια, οἱ περισσότεροὶ μορφωμένοι Ρούσοι, στὰ φοιτητικὰ τους χρόνια, τὰ ρουφούσαν λαίμαργα στίς, ἔτσι νὰν τίς πούμε, μυστικῆς αὐτοβίαις ἐκδόσεως, κακοτυπωμένα, καμιά φορά καὶ κακοαντιγραμμένα. Ἔτσι μαθαίνε σιγά σιγά καὶ κρυφὰ ἡ Ρούσση νεολαία τὴν ἀληθινὴν, ζωντανὴν κ' ἐπίσημη ἱστορία τῆς πατρίδας τῆς. Σήμερα, στὴ σχετικὴ λευτερίᾳ ποὺ μετὰ τὴ βία ἀπόκτησε ὁ Ρούσσο λαὸς, ἀρκετὰ ἀπ' αὐτὰ «ἀπόκρυφα» ἔργα βγήκανε σὲ φανερὲς ἐκδόσεις, ἂν καὶ παλιὸ μὲν βγῆ κανένα τέτιο «ἀπαγορευμένο» βιβλίον, σὲ δύο τρεῖς μέρες ἀτυνομία καὶ λογοκρισία ἀρχίζουσι νὰ τὸ καταστέουσι.

Δὴ καὶ λίγες βδομαδὲς βγήκε σὲ κομψὸ βιβλιορᾶκι ἕνα ἀνέκδοτο πεζὸ ποίημα, «Τὸ Κατώφλι», τοῦ Ἰβάν Τουργένιεφ, ἕνα ἀπὸ τὰ ζετήματα μαργαριτάρια τοῦ μεγάλου Ρούσου συγγραφέα. Μία τὲ λίγες μὲν χτυπητὲς γραμμὲς ζουγκρίζει ὑπὲρλαμπρὰ τὴ μυστικὴν ἐκείνη ἐκσταση, μετὰ τὴν ἔπειτα οἱ ἀθρόοι, στὴν πρὸ λαμπρὴν περίοδον τῆς ζωῆς τους, πετοῦνε λεύτερα μακριὰ τῆς τῆς ποτῆς, τῆς χαρῆς καὶ τῆς ἀπόλαψης, γιὰ νὰ πάρουν τὸ δρόμον τοῦ πόνου καὶ τοῦ μεγαλύτερου μαρτυρίου ποὺ μπορεῖ κανεὶς νὰ φανταστῆ, γιὰ νὰ κερνηθῶν γιὰ πάντα, στὸ ὄνομα τῆς Ἀλήθειας καὶ τῆς Δικαιοσύνης, πατέρα, μάννα, ἀδέρφια, ἄντρα, γυναῖκα, παιδιὰ.

Στὴν πρώτη ποίητὴ γραμμῇ τῶν ἀγωνιστῶν τῆς Λευτερίας θάνατωσι κανεὶς τὴ Ρούσσα, εἴτε κορίτσι, εἴτε μάννα, καὶ χτές καὶ σήμερα, στὸν καιρὸ τῶ «Δεκεμβριστῶν» (στὰ 1898), πρὸ δύο μῆνες στίς μεγάλες ταραχὰς τῆς Μόσχας, καὶ σήμερα ἀκόμα στὰ διάφορα πανκρατικά κομιτάτα καὶ στὸ γενικὸ ἐργατικὸ σηκωμὸ.

Καὶ μέσα στὴν πινακοθήκη τῶ γυναικείων τύπων τοῦ Τουργένιεφ, ἡ ἡρώισσα ποὺ παρουσιάζεται στὸ «Κατώφλι» εἶναι μιὰ ἀληθινὴ ἀποθῆωση τῆς Ρούσσας γυναίκας. Νὰ τὸ ἔργο:

ΤΟ ΚΑΤΩΦΛΙ

Βλέπω ἕνα πελώριο χιόριο. Στὸ μπροστινὸ νουβάρι μιὰ πορτίτσα ἀνοιχτή. Πῶς ἀπ' τὴν πόρτα πηχτὸ οκοιάδι ἀπλώνεται.

Στὸ κατώφλι στέκεται μιὰ κόρη, μιὰ Ρούσσα κοπέλλα. Παγωνιὰ σκορπιέται ἀπ' τὸ σκοιάδι καὶ μαζί

μετὰ τὸ κρῶν ῥέμα, βγαίνει ἀπὸ κεῖ μέσα, ἀπ' τὰ βᾶθρη, μιὰ οβυσμένη ἀργιὰ φωνή·

—Ὡ σὲ, ποὺ θέλεις νὰ περᾶσεις αὐτὸ τὸ κατώφλι, ξέρεις τί σὲ καρτεροῦν μέσα;

—Ξέρω! ἀπαντᾷ ἡ κοπέλλα.

—Κοῦο, πείνα, μῖσος, περιγέλιο, περιφρόνηση, φυλακὴ, ἀρρώστια, πόνοι, μπορεῖ καὶ θάνατος.

—Ξέρω!

—Μοναξιά καὶ λημοσύνη!

—Ξέρω! Εἶμ' ἔτοιμη. Εἶμαι πρόθυμη νὰν τὰ δεχθῶ ὅλα τὰ μαρτύρια, ὅλους τοὺς πόνους!

—Κι ὄχι μόνο ἀπ' τοὺς δικητοὺς, μὰ κι ἀπὸ τοὺς συγγενῆδες καὶ τοὺς φίλους σου;

—Ναί... Κι ἀπ' αὐτοὺς.

—Εἶσαι πρόθυμη νὰ θυσιάσεις;

—Ναί!

—Νὰ θυσιάσεις δίχως νὰν τὸ μάθει κανεὶς, δίχως κανεὶς νὰν τὸ γνωρίζει πὼς θὰ θυσιάσεις καὶ δίχως κανεὶς νὰ μπορέσει ποτε νὰ μνημονέψει τὸν ὄνομά σου;

—Δὲ μοῦ χρειάζονται οὔτε συχαρήνια, οὔτε συμπόνια. Καμιά δόξα δὲ μοῦ χρειάζεται.

—Εἶσαι ἔτοιμη ἀκόμα καὶ κακούργημα νὰ κάμεις;

Ἡ κοπέλλα ἔσκυψε τὸ κεφάλι τῆς·

—Εἶμαι ἔτοιμη καὶ γιὰ κακούργημα.

Ἡ φωνὴ σῶπασε, μὰ σὲ λίγο ξανακούστηκε·

—Ξέρεις ποὺ ἀργότερα μπορεῖς νὰ χάσεις τὴν πίστη σου σ' ὅ,τι πιστεύεις σήμερα καὶ μπορεῖς ἀξίφρα νὰν τὸ νιώσεις πὼς ἔναμες λάθος καὶ θυσιάσεις ἄδικα τῶν ἀδίκων τὰ νιάτα σου;

—Τὸ ξέρω κι αὐτὸ, μὰ θέλω νὰ μπῶ!

—Ἐμπα!

Κ' ἡ κοπέλλα διάβηκε τὸ κατώφλι κ' ἕνα βαρὺ παραπέτασμα τὴν ἔκρυψε.

—Θεοτέλλη! ἀκούστηκε μιὰ φωνή.

—Ἄγρια! ἀκούστηκε μιὰ μεγάλη βουὴ χιλιόφωνη.

*

Ἄγιοι, νὰ πούμε καὶ μεῖς γιὰ τὰ γενναῖα παληκάρια, ἀγῶρια καὶ κορίτσια, ποὺ μετὰ τὴ ζωὴ τους καὶ τὸ αἷμα τους χαράξαν τὸ δρόμον τῆς Λευτερίας καὶ τῆς Δικαιοσύνης γιὰ τὰ 130 μιλιοῦνια ἀθρόοι ψυχὲς ποὺ βασανίζονται στὴ μαύρη νύχτα τῆς Τυραννίας καὶ Σκλαβιάς.

Δόξα στοὺς πολεμιστὰδες τῆς Ἰδέας. Κι ἂν πέφτουνε νικημένοι—πάντα νικῶν.

Μόσκα 12 τοῦ Μάη 1906.

ΜΙΧ. ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΘΕΣΣΑΛΙΚΑ ΔΗΓΗΜΑΤΑ

Η ΑΣΠΡΗ ΓΕΝΙΑ

Τοῦ Ἀλέξη Παλλῶν

Α'.

«Ἐσὺ στάσου μακριὰ ὀρθὸς καὶ κοίτα με στὰ μάτια μέσα ὥσπου νὰ λιγωθῶ καὶ νὰ πάρει χῶμα ἡ πλάτη μου· ἔπειτα θὰ καμωθῶ πὼς κοιμάμαι καὶ ζύγωσε νὰ μοῦ κόψεις τὸ γλυκόνειρο μου ποὺ θὰ μέχει σὰ μαγεμένη. Ἐσκούμπωσε κρυφὰ τὸν ὀρθωμένο κάρφο μου καὶ κάμε πὼς ρογιαῖεις: θὰ σοῦ τινάξω δύο γερὲς παταριές ποὺ νανάψουν τὰ μάγουλά σου σὰν τὸ σίδερο καὶ νὰ βουγκανοῦν τάφοιά σου σὰν καμπάνες ἴσα με ταχιά τὸ βράδι...», παίξει τὰ χεῖλια ἡ ὁμορφὴ γυναῖκα καθοῦμενη τάνακούκουρδα στὴ ρίζα μιανῆς γλυκομηλιάς, κοντὰ στὴν ἀκροποταμίαν.

Μέσα στὴ λάβρα τοῦ δειλινοῦ ὁ κοντὸς καμπέσιος μετὰ τὸ ἠλιοφθήμενὸ πρόσωπο, σὰν ἕνα καρβέλι, ξεκαρδίζεται στὰ γέλια, κουνάει τὰ μελαψὰ του χέρια καὶ τανιέται ἀγνάντια τῆς στὰ νύχια γιὰ νὰ ἰσιάσει σὰν τὸ κυπαρίσι. Μὰ σὲ λίγο ἀστοχᾷ τὸ παιγνίδι ποὺ ἀραδαίει ἡ Φῶτι καὶ κοντοζυγώνει στὸν ἥσκιο τῆς.

«Κάλιο νὰ πάρω κ' ἐγὼ λίγο δροσερὸ κατάψυχο ξαπλωμένος ἐδῶ μπροστὰ στὰ πόδια σου, πέρια νὰ ξεροκαίουμαι σὰν τὴ βρίζα τοῦ κάμπου. Περπατοῦσα πεζὸς ἀπ' τὰ χαράματα καὶ κεντοῦσα τὰ φορτωμένα μουλτρια γιὰ νὰ φτάσω λίγο μέρα καὶ νὰ σὲ συντύχω.—Θὰ με κλωτσήσεις, γελαδοῦλα μου;...»

Καὶ ξεφλουδίζει βιαστικὰ ἕνα χοντρὸ καὶ μελανὸ σύκο γιὰ νὰ τὸ στουπώσει μετὰ τὸ ροδινὸ στόμα τῆς μυλωνοῦς ποὺ σείεται καὶ μαζώνει τὰ πηχτομένα σάλια.

«Ἐλα γλήγορα!.. Ὡς πότε θὰ καθήσεις με μένα, καλὲ μου;», ρωτᾷει καὶ μασάει.

«Ἴσα με νάρθει ὁ Χάρος νὰ με ξυπνήσει. Μακαρίτης θὰ γένω ἀπὸ τὰ τώρα γιὰ τὸν ἄλλο κόσμον. Ἄχ, νᾶχα κ' ἕνα ποτήρι ραφανιώτικο κρασί ποὺ νὰ μπαίνει ἡ μύτη μου μέσα γιὰ νὰ μὴ ζημιώνουμαι!..»

«Ὅχι! Ὅθὰ σὲ κεράσω ἐγὼ μετὰ τὸ σταμνὶ μου...».

ΝΗΣΙΩΤΙΚΑ ΔΗΓΗΜΑΤΑ

V

ΤΟ ΚΟΧΙΑΙ

Ὁ τραγουδιστὴς με βυθισμένον τὸ μάτι του στὸ βύθος τῆς Ἀκρογιαλίας.

Ὡ τὴν Ἠσκίω τὴν ἀκρογιαλιανὴ ποτέσ ὁ Ἠλιος δὲν τὴν εἶδε· σὰν χάρις καὶ σὰν σπηλιά.

Ἐκεῖ οἱ θαλασσινοὶ τοῦ κοῦφιου κόσμου Ἠσκιοὶ, πότε κοιμῶνται ξαπλωμένοι στὴν ἀτάραχὴ τῆς ἀγκαλιᾶς, πότε στήνουν δαιμονικὸ χορὸ, σκιρτώντας μετὰ ἀφρισμένα κύματα ὡς στὴν κορφή τῶν ἀποτομῶν βράχων...

Ἐδῶ, τέτοια στιγμή, ὁ τραγουδιστὴς, ὁ γλωμὸς τραγουδιστῆς, με βυθισμένον τὸ μάτι του στὸ βύθος τῆς Ἀκρογιαλίας· εἶδεν σὰν ἀπόκοσμος Ἠσκίος, παραπονεμένος γιὰ τῶν ἀδερφῶν του, τῶν ἄλλων Ἠσκίων, τὸν ἀλλόθρονον χορὸ, ἐκαθόταν ἀποτραδηγμένος ἀπάνω ἐκεῖ στὴν ἀπόκρημνη ἀκρογιαλιά.

Καὶ εἶταν νύχτα· νύχτα δίχως φεγγάρι, μαύρη νύχτα...

Σιγὰ σιγὰ ὅλα ἐπαῖψαν καὶ οἱ θαλάσσιες ἐσώπασαν καὶ ὁ Φλοῖσθος πᾶς δὲν ἀκουγόταν· σὰν ὕπνος, σὰν ἀποκρωμα ὄλων τῶν στοιχείων· εἶδος βαρεῖας γαλήνης.

Τώρα μόνον ἐκεῖνος ἐκεῖ, ὡς τοῦ Ἀπείρου ἡ σκοτεινὴ ἔκτασι...

*

Κάποιος τότες ἤχος ἀκούστηκε· κάτι σὰν τραγοῦδι τριζονιοῦ, κάτι σὰν ἤχος κιθάρας ἀπὸ δάχτυλα πρωτόμαθου κιθαριστῆ.

Τί νὰ εἶταν τὸ παράχορδο ἐκεῖνο τερέτισμα; Εἶχε κάτι ἀπὸ στεναγμὸ καὶ κάτι ἀπὸ τρεμάμενον γέλι· ἀλλόκοτη φωνή· μήτε ἀνθρώπου, μήτε πουλιοῦ, καὶ ἀνθρώπου καὶ πουλιοῦ.

Καὶ ὁ Τραγουδιστὴς σὰν ἀπὸ βαθειὰ νύκην ἀργοξύπνησε, λές, στοῦ ἤχου τὸ ἀργολάλημα.

Θωρεῖ γύρω του, στέκεται προσεχτικὸς· ψάχνει τὰ στήθη του· θαρρεῖ, πὼς μὲς ἀπὸ τὰ σπλάχνα του ἀνέβαινε τῆς καρδιάς του ὁ παλμὸς—τόνος καὶ στεναγμὸς—παραλάλημα τῆς ψυχῆς του...

Ἡ παιγνιδιάρια γυναῖκα πετάει ὀμπρὸς τὸλοστρόγγυλο μούτρο τῆς καὶ ὁ Βάγιος Χαδοῦλης τῆς κολνάει σταβρωτὰ φιλήματα στὰ μηλομάγουλα καὶ στὸ λαιμὸ. Σὰν ἀπλώνει κατόπι τὰ ξερόχερα νὰ τὴν κορφολογήσει, πεταχεται ἐκείνη σὰν τὴν ἀκρίδα πᾶνον· ἀφτὸς δοκιμάζει νὰ τὴν κρατῆσει ἀπὸ τὴ χαμηλοζωσμένη ποδιὰ καὶ μόνον μιὰ λουρίδα τοῦ ἀπομνέσκει στὰ δάχτυλα ξεσκισμένη. Ἀρχινάει νὰ τρέχει φρενιασμένη στὴν ἀκροποταμίαν μετὰ κάτι σκεπασμένα γαργαρόγελα ποὺ μοιάζουσι σὰν τὸ κρούσταλο νερὸ ποὺ σπάζει ἀπάνου σὲ μάρμαρο.

Κοντὰ τῆς ὁ Βάγιος σέρνεται πᾶγάλια στίς κιντρινασμένες φτέρες ἀνάμεσα σὰν τὴν χελώνα. Τὸ λιοπύρι τὸν βαράει κατακέφαλα καὶ γυρῆσει νὰ βρεῖ κανένα ἀπόσκιο δροσερὸ· ἀγρικαίει ὅμως τώρα τὴ συχωριανὴν του νὰνοίγεται τάνασκελα μέσα στὴν πυρωμένη ἀμουδιά ποὺ βουλιάζει, μετὰ τῆς ἀπαλάμης δεμμένες πίσω στὸ στέρο, καὶ νὰ κοιτάζει τὰ πουπουλένια σύννεφα ποὺ σκαρφαλώνουσι στίς κυματιστὲς ράχες τοῦ Ἐλυμποῦ.

«Γιὰ, χαρὰ σου!», ρωτᾷει ἐκεῖνος. «Ὅθὰ με φήσεις πάλε...».

«Ἄκου με, Βάγιε... Νὰ πιάσεις σίγουρη δουλιὰ. Ὅθὰ σὲ πλακώσουν ἄβρο μάβρες μέρες καὶ γεράματα.

Τού εφάνη, πώς κάποιος ρυθμός νοσταλγίας έβγαίνει μέσ' από τών βράχων τὸ χάος.

Ἐθάρρφε, πὼς ἐκεῖνος ὁ ἦχος εἶταν τοῦ βυθοῦ φωνῆ, φωνῆ—ἰσως—ἐνὸς ποῦ πνίγηκε καὶ ποῦ τοῦ ἀπόμεινεν ὀλοζώντανος ὁ στεναγμὸς· κἀτι ἀπὸ τῆ ζωῆ του, ποῦ δὲν ἐμπόρεσε νὰ πάρει μαζὶ του, στῶν βυθῶν τὴν ἀμίλητη γαλήνη...

Καὶ τώρα κλαίει, κλαίει ὁ χλωμὸς τραγουδι-στῆς....

Καὶ τὸ φῶς τῆς Ἡμέρας ἔρχισε νὰ χαράζει τίς πρῶτες του γραμμές...

Καὶ ὁμως ἀκούει ἀκόμη, κἀτι ἀκόμη ἀκούει· καὶ πρὸς τὸ χάος ρίχνοντας μιά του ματιὰ, δακρυσμένη τώρα ματιὰ, σηκώνεται νὰ φύγει...

Τὸ πόδι του βαρὺ κἀτι θρυφαλλίζει· κἀτι σὰν κρυσταλλωμένον ἀφρό, καὶ κἀτι σὰν ἀφρόχρωμο φαρ-φουρί.

Εἶταν ἓνα κοχίλι.

Σπέτσες, Μῆης 1906.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

Ο ΊΨΕΝ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ

«Πὼς ἡ ζωὴ μου μποροῦσε νὰ εἶταν ὠραία καὶ πὼς ἐγὼ σπατάλησα τίς μέρες μου. Τώρα καταλαβαίνω ὅτι ὁ καλλιτεχνικός μου ρόλος δὲν εἶχε καμιά σημασία, δὲν ἀγκάλιασα τὰ ὄνειρά μου, κούφιες εἶταν οἱ λαχτάρεις μου. Στῆ θέση ὄλων αὐτῶν ἔπρεπε νὰ μπεῖ ἡ ζωὴ, μονάχα ἡ ζωὴ. Ἐπρεπε νὰ ζῆσω μέσα στοῦ ἡλιοῦ τὸ φῶς καὶ ἀνάμεσα σ' ὄλες τίς ὀμορφιές τοῦ κόσμου· αὐτὸ θὰ εἶταν χίλιες φορές καλύτερο παρὰ νὰ περνᾶω τὴ μέρα μου σ' ἓνα κρῦο καὶ ὑγρὸ δωμάτιο καὶ νὰ ἐξαντλοῦμαι σκαλίζοντας τὸ μάρμαρο. Ἀλλοίμονο, τώρα εἶναι πιά ἀργά, δὲν καταλαβαίνουμε τὸ ἀδιόρθωτο παρὰ ὅταν ἡμεῖς οἱ νεκροὶ ζυγνήσουμε» γιὰ μιά στιγμή.

Αὐτὰ λέει ὁ ἐξακουσμένος σ' ὅλη τὴν Εὐρώπῃ γλύπτης Rubek στὸ δραματικὸ ἐπίλογο τοῦ Ἰψεν καὶ μ' αὐτὰ τὰ λόγια κλείνει τὸ ἔργο του ὁ πεθαμένος τώρα πιά κοσμοδόκουστος συγγραφεὺς, ἀποῦ πολλὰ χρόνια ἔμεινε βυθισμένος στὸ ἔργο του, νεκρὸς γιὰ κάθε

ἄλλη κοινὴ ἀπόλαψη. Ἄν ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ ὁ καλλιτέχνης μεθᾶς μὲ τὴν πιτυχιά του, ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ ὁ ἄθρωπος ποῦ βλέπει νὰ ζυγώνει τῆς ζωῆς του τὸ τέλος λυπᾶται ποῦ ὅλη τὴ δυνάμη του, τὴ νιότη του, τὴ σκρόπισε γιὰ τὸ καλὸ τῶν ἄλλων καὶ δὲν τοῦ ἔμεινε καιρὸς καὶ αὐτὸς νὰ ζήσει σὰν τοὺς ἄλλους ἄθρώπους.

Εἶναι ἡ πρώτη φορὰ καὶ ἡ τελευταία ποῦ ὁ ποιητῆς ἀφίνει νὰ τοῦ φύγη ἓνα παράπονο στὸ κύκνειο αὐτὸ τραγουδι του.

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλήθεια, ἡ μεγαλοφυΐα εἶναι δῶρο ποῦχει πολλὰ βάσανα. Ὁ Ἰψεν πολλὰ ὑπόφερε καὶ πάντα ἀπὸ τὴ νεότητά του ἀκόμα εἶταν ἀπὸ τὸν κόσμον τραβηγμένος καὶ παραδομένος στὶς μεγάλες του σκέψεις ποῦ παράκαιρα εἶχαν ἀυλακώσει τὸ μέτωπό του. Εἶταν ὁ μεγάλος ἐρημίτης, ζοῦσε ὄζω ἀπὸ τὴν κοινωνία καὶ μὲ τίποτα ποτε δὲ δέθηκε, οὔτε μὲ σχολές, οὔτε μὲ κλίκες, οὔτε μὲ κόμματα, ἀλλὰ οὔτε καὶ μὲ τὰ μεγάλια βιβλία, γιὰτί πολὺ λίγο διάβασε στὴ ζωὴ του. Ὅλη τὴ νεώτερη φιλοσοφία τὴν ἤξερε περισσότερο ἀπὸ τὴ συναναστροφή τῶν σπουδαίων ἀντρῶν στὶς διάφορες Εὐρωπαϊκὲς πόλεις ποῦ ταξίδεψε παρὰ ἀπ' τὴ μελέτη τῶν βιβλίων. «Αὐτὰ ποῦ μπορεῖ νὰ μάθη κανεὶς ἀπ' τὰ βιβλία τὰμαθα» φωνάζει ὁ Falk στὸ δράμα του «Ἡ κωμῶδία τοῦ ἔρωτα».

*

Ἔργαζότανε ὁμως ἀδιάκοπα ζετυλίγοντας τὴ δική του ψυχὴ μὲ τὴ σκέψη, ὄχι μονάχα στὸ γραφεῖο του μὰ καὶ στὸ καφφενεῖο καὶ στὸν περίπατο· στὸ καφφενεῖο πρὸ πάντων ὅταν μελετοῦσε μὲ ιδιαίτερη φροντίδα τίς κινήσεις τῶν ἀθρώπων. Κάθε μέρα πήγαινε στὸ καφφενεῖο, ὅπου τοῦ κράταγαν ἓνα ἰδιαιτερο τραπέζι· οἱ φίλοι του περνοῦσαν χωρὶς νὰ τὸν χαιρετήσουν γιὰ νὰ μὴ τὸν ξετραβήξουν ἀπὸ τίς σκέψεις του. Κἀποιος νέος συγγραφεὺς μονάχα συχνὰ τὸν ἀνησυχούσε μὲ τίς κρυβέντες του· ὁ Ἰψεν εἶταν πολὺ εὐγενής, ὥστε νὰ μὴ τοῦ δώση νὰ τὸ καταλάβη καὶ τὸν ἀνεχάτανε. Μιά μέρα ὁμως παραπονήθηκε στὸ βιογράφο του Paulsen μ' αὐτὰ τὰ λόγια· «Αὐτὸς ὁ ἄθρωπος φαντάζεται ὅτι ἔρχομαι στὸ καφφενεῖο γιὰ νὰ πῶ μῦτρα, ἡ ἀλήθεια ὁμως εἶναι πὼς ἐργάζομαι τρομαχτικά, βλέπω πὼς οἱ διάφοροι τύποι πρέπει νὰ γενιούνται στὰ ἔργα μου».

Γι' αὐτὸ κάθε ἔργο ἔχει καὶ σημαντικὲς γιὰ τοὺς ἄθρώπους δόησις, ὅπου σημεῖώνει καὶ τὴν παρα-

μικρότερη κίνηση καὶ φτάνει νὰ λήη καὶ τί χρώμα-ροῦχα πρέπει οἱ ἠθοποιοὶ νὰ φορᾶνε καὶ τί εἶδους κόψη πρέπει αὐτὰ ἀκόμα νὰ ἔχουν. Τὸ ἴδιο καὶ τὰ σκηνηκὰ του, ἔχει μιὰ τέττα ἀκριβεία στὴν περιγραφή καὶ σοῦ δίνει μιὰ σκηνοθεσία τόσο ἀνάλογη μὲ τὴ δράση, ποῦ σε κάνει νὰ θυμᾶσαι τὸν Ἰψεν ὅταν στὰ νιάτα του ἤθελε νὰ γίνη ζωγράφος.

Ἄλλὰ ἂν καὶ δὲν ἔγινε, πάντα τοῦ ἔρρεσε ἡ ζωγραφικὴ, πάντα μέσ' τὸ γραφεῖο του εἶχε εἰκόνας μεγάλων ζωγράφων τῆς ἀναγέννησης. Ὅταν εἶτανε παιδί τοῦ ἔρρεσε νὰ ζωγραφίζη ἀθρώπους, νὰ τοὺς κόβη μὲ τὸ ψαλίδι καὶ νὰ τοὺς κολᾶη σὲ χαρτόνι, καὶ ἔτσι ἔφτιανε ἓνα ὀλόκληρο μπουλοῦκι ποῦ οἱ μισοὶ στεκόντουσαν ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ μὲ ἐκκραση χαρᾶς, καὶ ἀπέναντί τοὺς οἱ ἄλλοι μισοὶ μὲ τὴ λύπη ἀποτυπωμένη στὴ μορφή. Εἶταν τὰ πρῶτα βήματα τοῦ σκηνοθέτη τοῦ θεάτρου τοῦ Bergen καὶ τῆς Χριστιανίας μετὰ. Ὅταν μεγάλωσε τὸ ἴδιο λές καὶ ἔκανε, ἔπαιρνε τοὺς ἀθρώπους ἀπὸ τὴν πραγματικότητα καὶ τοὺς κολλοῦσε ἀπάνω στὴ σκηνή. Μόλις ἔκανε τὴν πρώτη στὸ μυαλὸ του σύλληψη γιὰ ἓνα δράμα, ἔρχιζε νὰ ψάχνη νὰ βρῆ στὴ ζωὴ τὰ πρόσωπά του, ἀκόμα καὶ τίς πράξεις τοὺς· ἔξαφνα τὸν βλέπομε νὰ γίνεταί φημεριδοράφος καὶ μὴν ἀφήνη οὔτε τὴν τελευταία σελίδα τῶν ἐφημερίδων ἀδιάβαστη, μήπως βρεῖ καὶ ἐκεῖ κἀτι τι χρήσιμο.

Γι' αὐτὸ βλέπομε στὰ δράματά του τὰ πρόσωπα νὰ μιᾶνε ἀπλὰ καὶ φυσικὰ καὶ δὲ βρίσκουμε ποτε τίποτα τὸ ἐκπληκτικὸ ποῦ μῆκε στὸ διάλογο ἔτσι ἐπίτηδες γιὰ νὰ φανταίζη τοὺς θεατῆς, ὅπως κάνουν πολλὲς φορές οἱ ἄλλοι δραγατικοί. Ἀκόμα καὶ στὰ συμβολικὰ δράματά του ξέρει τόσο καλά νὰ ντύνη τὸ σύμβολο μὲ τὴν πραγματικότητα καὶ τὴν ιδέα μὲ τὴ δράση, ὥστε καταφέρνει μέσα σὲ διαλόγους γοργούς καὶ φυσικούς ποῦ δὲν ξεφεύγουν ἀπὸ τῆς καθημερινῆς ζωῆς τίς ἀνάγκες νὰ ὑποβαλῆ στὸ θεατὴ τὴν κυρίωρη τοῦ δράματος ἰδέα σὲ ὄλες τῆς τίς ἄλλοτροπικὲς μορφές.

Μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἀνακατέβει τὸ σύμβολο καὶ τὴν ιδέα μὲ τὴ ζωὴ καὶ τὰ ζυμώνει μὲ τίς διαφορὲς τῆς ζωῆς περιπέτειες, ὥστε ὁ θεατῆς μέσα στὸ ἐνδιαφέρο του γιὰ τὰ πρόσωπα ποῦ ἐνεργοῦν καὶ πάσχουν νὰ μὴ βλέπη μονάχα ποῦ πηγαίνουν καὶ ποῦ τοὺς φέρουν οἱ διαφορὲς ἀνάλογες μὲ τὸ χαρακτήρα τοὺς πράξεις, ἀλλὰ μέσα στὴν πραγματικότητα νὰ ανακαλύπτῃ τὸ σύμβολο καὶ μέσα

Κοίτα νὰ φκιασεῖς κανέναν κόμπο. Μὴ χασμουριέσαι!»

«Θέλω νὰχῶ ὅσο μπορῶ λιγότερο φορτίο. Ἔτσι τὸ πετάω χάμου πῶς ἐρχομαι καὶ παραδίνουμαι σὲ σένα καὶ στὸ Χάρο, ἄμα θελήσω...»

«Δὲν πᾶς νὰ χαθεῖς, λέω ἐγὼ, ποῦ θὰ κάμεις προκοπὴ ἐσῶ...», ἀφίωνει μιά στιγμή ἡ ἀνμασμένη γυναίκα καὶ τῶνοιχτοπράσινα μάτια τῆς φεγγαβολοῦνε σὰν τὴ φλόγα μέσα στὸ μάρμο καπνὸ ποῦ τὸν ἀνακατώνει ὁ ἀνεμος.

«Ἐλα νὰ σὲ βάλω στὴν κούνια γιὰ νὰ σὲ λιχνίσω ἀπάνω ἀπὸ τὸ ρέμα.

«Σκαρίλα εἶσαι...»

«Τὰ στεφανωτά σου φριδιά μέχουν παρατορισμένο... Μὴ χολοσκάνεις, λήγορα θὰ γεράσεις...», λέει ὁ καμπισιὸς καὶ στέκεται ὀρθὸς ἀπὸ πάνου τῆς τώρα.

«Πρῶτα ἐσῶ ποῦ γυρνᾶς μέσ τοὺς βάλτους σὰν τὰ βουβάλια καὶ ὕστερα καὶ ἐγὼ...»

«Τί;», κουφακοῦει ὁ Καδοῦλης.

«Νά! Δὲν ἔχεις δουλιὰ, λέω. Τί θὰ γίνεις; Θὰ πεθανεῖς, θὰ χαντακωθεῖς!.. Δὲ φοβάσαι;»

«Ὀχι! Ἐχω τὴ νιότη μέσα μου, γελαδοῦλα παρδαλή... Κ' ἔπειτα εἶσαι καὶ σύ...»

Τὰ ξεροχόρταρα παρὰπέρα σαλέβουν καὶ χτυπιούνται τραγουδιστὰ μὲ τὸ λῆθα ποῦ σηκώνεταί· πάλι ὁ ἀστραφτερός γυᾶλος τοῦ ποταμοῦ ποῦ εἶτανε γαλήνης καὶ ἀτάραχος σὰν τὸ λάδι φκιαγεῖ τώρα ζαρώματα καὶ ἀφρούς. Καὶ μιὰ ἀγριοτριανταφυλιά τινάζει τὰ στερεὰ μαραιμένα ροδόφυλα στὴν πυρῶμένη γῆς τοῦ θεροῦ.

«Ὀχι! Μάναφες...», ἀκούγεται καὶ ἡ θυμωμένη φωνὴ τῆς γυναίκας.

«Δὲ θὰ κολυμπήσεις σήμερα...»

«Προτίτερα ρίχτηκα μέσ τὸ νερὸ μιὰ βουτιά. Μὰ καὶ ἀφτὰ καίει σὰ νῆλαι βρασιμένο... Δὲν εἶσαν ἐδῶ...»

«Χάζεβα στὴν πέρα πάντα... Μιὰ μικρὴ τσιγκάνα τυλίγνταν μὲ χόρτα γιὰ νὰ περπατήσῃ περπερούνα στὸν κάμπο... Ἀραδοῦσα καὶ ἓνα χέλι νὰ τὸ ψήσουμε, μὰ μπάμπυλο στὰ μάτια...»

«Ἄχ, δὲ θὰ ξαναρθῶ καὶ ἐγὼ καμιά φορὰ...»; θλιβεται ἡ μυλωνοῦ καὶ χώνει τὰ γυμνά χοντρά τῆς πόδια μέσ τὸν ἄμμο ποῦ γυαλοκοπᾶει στὸν ἥλιο. «Μοναχὰ ἔτσι εἶταν τὸ τυχερὸ μου... Μακριάθε πιά ξανοίγω τὴ γιορτὴ τοῦ κάμπου καὶ τὸν ἐγναντίβω νὰ κυματίζει χρυσόξανθος»

«Ἀφτὸ δὲν εἶναι τυχερὸ, μόν εἶναι ἀπ' τὴ γνώ-

μη σου... Σὰν ἤθελες, δὲν ἐφεβγες...»

«Τί νὰ κάμω;... Μὲ μικροπάντρεψαν... Δὲν εἶταν ἓνας ποῦ νὰ μακρῶσει... Νὰ μὲ νοικοκυρέψουν ἤθελαν· στὰ βουνὰ μὲ κυνήγησαν...»

«Μὴν παραπονίεσαι τώρα... Σάχροντόσπιτο μῆκες... Ἐκεῖ κάτου κυλοῦσαν στὶς σκόνες καὶ ἀγκωνες ἔφεβγουν...»

«Πᾶς δὲ τοῦ λέω... Πᾶς βουζῶ ἡ μοῖρα μου...»

«Ἐ!... Ὅσα νογες, νὰν τὰ βλογᾶς!...»

Πέρα ποῦ κλῶθει τὸ ρέμα φαίνεται νὰ μαβρίζῃ ἡ ψαρόβαρκα γλυστράει κάτου ἀπ' τίς πλαγιασμένες στὸν ὄχτο ἰτιές καὶ τραβάει νὰ πλεβρώσει στὸ περιβόλι τοῦ Τάσιου Μπογιᾶρα.

«Φέβγα, Βάγιο!... Κάποιος εἶναι μέσα καὶ νὰ μὴ σὲ καταλάβουν...», ψάχνει μὲ τὰ κουνήματα τοῦ κεφαλιοῦ ἡ Φῶτω.

«Τὸ ταχινὸ θάρθῶ νὰ φορτώσω... Νάσαι στὴ νερομάννα τοῦ μύλου γιὰ νὰ κουβεντιάσουμε... Ποιὸς ξέρει ποτε θε γάνταμωθοῦμε πάλει...»

«Ἡ ὥρα ἡ καλή!...», ἀφνει μουδιασμένα ἐκείνη. Ἡ γοργὴ ψαροπούλα ἔχει ξεμυτίσει καλά καὶ ὁ ἄνθρωπος χουγιάζει ἀπὸ μέσα λαχανιασμένα: «Ὀχι! Δὲν εἶναι κανὰς στὸ περιβόλι... Ὁ Τάσιος ἄβρο

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Για την Ελλάδα Δρ. 10. - Για το Έξωτερικόν
φρ. χρ. 10.

20 λεπτά το φύλλο λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στα κισόκια της Πλατείας Συντάγματος, Ομόνοιας, Υπουργείου Οικονομικών, Σταθμού Τροχιδρόμου (Οφθαλμιατρείο), Βουλής, Σταθμού Υπόγειου Σιδηρόδρομου (Ομόνοια), στο καπνοπωλείο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα, Έξαρχεια) στα βιβλιοπωλεία «Εστίας» Γ. Κολάρου και Σακέτου (δόδος Σταδίου, άντικρύ στη Βουλή).

Η συνδρομή πλερώνεται μπροστά κ' είναι ένδς χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

ΚΑΙ

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΒΟΥΛΗ

και Δικαιοσύνη, κωμωδία με δσες πράξεις θέλετε, έθνική, έθνικώτατη κωμωδία, που δεν παίζεται κι ούτε θά παιχτεί στα καλοκαιρικά θέατρα, μα που παίζεται μέσα στη Βουλή, στο μεγάλο και καμαρωμένο Έθνικό θέατρό μας, με την εκλογή της Τήνος και τον υπεράξιο αντιπρόσωπό της κ. Βιτάλη.

Η Έκλογή αυτή καταγγέλλθηκε από τους δικαστικούς αντιπρόσωπους, δηλ. από το ίδιο το Κράτος, για εκλογή παράνομη, το άρμόδιο τμήμα της Βουλής που φιλοκοσμινίζει τις εκλογές τη βρήκε παρανομώτατη, και η Έκλογή... επικυρώθηκε από τη Βουλή. Πάνε λοιπόν οι τρεις πρώτες πράξεις: ο κ. Βιτάλης γίνεται βουλευτής και το Ρωμαϊκό στέκεται ακούνητο στη θέση του. Προσέχτε, κύριοι! Συνέχεια της κωμωδίας, μέρος τέταρτο: η Δικαιοσύνη δε

νάβρω για να τη βασανίσω;... Θα κολαστώ κι ες τόχω στο λαιμό μου... Το μάβρο γαίμα να χυθεί μες την άβλη, μια μαβρη μπάρα, μάβρη!..»

Τα ματόφυλα του τώρα ανοιγοκλειούν άποσταμένα, λες και δοκιμάζουν να κρατήσουν μέσα τις δάκρυες σταλαματιές, μα τα ζαρώματα του προσώπου του ξεχειλίζουν με' άφτίς.

Άπομένει! συλλογισμένος έτσι πολλήν ώραν και φουρτουναίζει με το μεγάλο βόρισμα που πλάκωσε τη γενιά του: το ξεδοντιασμένο κατουσάγουνο άνεβοκατεβαίνει σαν ξεκλειδωμένο κι άφίνει καθε λίγο να πετούν κατάρες στον άγέρα και βόγκοι. Τα ζυλιασμένα χέρια του σπλώνουνταν πκνου και πάλι πέφτανε στα τριμένα γόνατά του άνήμπορα και με κρότο. Κουνάει το ζαλισμένο κεφαλι δεξιά ζερβά για να φυλαχτεί από τα παρταλιασμένα φύλλα που στριφογυρίζουν ή ζνεμος και τα φυσάει στα μούτρα του: οι μεγάλες άσπρες τρίχες γλυστορούν τότες στο βαθουλωμένο λαιμό του και τότε ντύνουνε γύρο σαν καμιά κουλούρα.

Η νοτερή νυχτιά περουνιάζει βαθιά το τομάρι του γέρου: το δεξί του χέρι τεντώνεται σά βασταριό και με λίγα παταβά σαλίματα ο άγριεμένος μυλωνάς κάμει για να σταθεί ξανά στα γέρικα πόδια του: από τόλόφο ραβδί που κρατάει ψηλώνει πιο

συγκινείται από την άπόφαση της Βουλής μα της ζητάει την άδεια να πιάσει τον κ. Βιτάλη και νάν του ζητήσει λόγο για τις παρανομίες του. Μέρος Πέμπτο: η Βουλή ζητάει τη γνώμη της Έπιτροπής, αν πρέπει ο κανακάρης της να παραδοθεί ή όχι στον Εισαγγελέα. Μέρος Έχτο: η Έπιτροπή βρίσκει πως ο Εισαγγελέας έχει δίκιο. Μέρος Έβδομο: η Βουλή μελετάει τη γνώμη της Έπιτροπής και βρίσκει πως έχει άδικο ή Έπιτροπή, άδικο ο Εισαγγελέας και δίκιο... ή πλειονοψηφία, κ' έτσι ο κ. Βιτάλης που βγήκε νικητής από δυο μεγάλες δοκιμασίες, μένει ακούνητος στη θέση του φωνάζοντας «Ζήτω το Σύνταγμα!»

Γιατί μη θαρροείτε, το Σύνταγμα μένει ακούνητο στη θέση του και θά μένει, όσο υπάρχουνε Βιτάληδες νάν το διαφεντεύουν τόσο τίμια και τόσο παληκαρία.

ΜΕΓΑΛΟ

λόγο είπε την περασμένη Τρίτη στη Βουλή ο κ. Παπαμιχαλόπουλος, που λέει πάντα, και μέσα στη Βουλή κι έξω απ' αυτήν, τ'ά πιο παχιά λόγια.

« Άπέναντι τοιαύτης, είπε, οικτράς καταστάσεως, όταν την περιγράφει ο κ. Πρωτοπαπαδάκης δεν θά έπολιτευόμην».

Ο κ. Πρωτοπαπαδάκης δεν είπε καμιά ύπερβολή, ζουγραφίζοντας την κατάσταση, την εκλογική δά κατάσταση, με τάληθινά της χρώματα, που ή άλήθεια τά θέλει μαύρα και τέτλια τά δείχνει. Ύπερβολή είπε μόνο ο κ. Παπαμιχαλόπουλος και γι' αυτό ή Βουλή γέλασε.

Τέτλια είναι ή κατάσταση κι όμως ο κ. Παπαμιχ. πολιτεύεται χωρίς, φυσικά, να φροντίζει καθόλου νάν τη διορθώσει.

Ο ΣΚΟΥΖΕΣ

είπε στη Βουλή:

— Δεν έχω ζοδέψει ούτε μια δραχμή για την εκλογή μου!

Κι ο Μπουντούρης του άπάντησε:

— Σε πιστεύω πως δεν ζοδέψες μια δραχμή, γιατί ζοδέψες μόνο χιλιάδες!

Και ή Βουλή γέλασε κι ο κοσμάκης είπε, χεροκροτώντας την ειλικρίνεια του Μπουντούρη:

— Από τά δικά σου ξέρεις και κρίνεις και τά ξένα!

πάνου το κορμί του και τά λιανολίθαρα άρχινούνε να κατακυλάνε ζοπίσω του πάλε στα συρμένα του βήματα, σαν παίρνει το άνηφορικό μονοπάτι: του μύλου του.

Πάνου από την καταχνιά της θάλασας το μισοφέγγαρο έχει βαρέσει και ή μαγεμένη θαμποβολή του διάζεται στο χλωμόν ούρανό και τυλίγεται άχνή στα βουνοπλάγια

Κάπιο καθρέφτισμα πέφτει στην ψυχή του Μπογιάρα και στοχάζεται πως μια ζωτικά καλοσύνη ζέπεσε χαρούμενη μες την άνταριασμένη μοναξιά. Μα παραπέρα ή κοκκινοθαμένη πόρτα του μύλου που τη χτυπάει το φεγγαρόφωτο του φαίνεται σά ματομένη τρομαγμένος μακραίνει το χέρι του για να σηκώσει με το δάχτυλο το καταπήδι της θύρας και το τριζοδόλημα που κάμουν οι σκουριασμένοι ρεζίδες της ένώνεται με το σκούζιμο του άνέμου.

Μες το χαγιάτι άπλώνεται ή άντηλιά από την ανοιγμένη θύρα της πλαγιανής κάμαρας που φωτίζεται και δυο ξανθόμαλα και παχουλά παιδάκια φαίνονται να σβαρνιούνται χάμου και να παίζουν: έχουν μαζώσει τη μέρα βαλανίδια απ' το λόγγο και τώρα φκιάνουνε με' άφτά μαντριά και άλωνια.

Σάν ξεχωρίζουν το σώμα του γέρου, πετιούνται

Δηλ. εξ ιδίων τάλλότρια, για να μας νιώσουν και οι κκ. άπόγονοι.

«ΝΙΚΗ»

είπαμε, το βαφτίσανε το καινούριο άντιτορπιλικό, μα με το λόγο που τούβγαλε στα βαφτίσια ο κ. Κλέοντας Ραγκαμπές μπορεί να πει κανείς πως το καινούριο άντιτορπιλικό είναι άλλη μια καινούρια Νίκη της Καθαρεύουσας.

Ο λόγος του κ. Ραγκαμπές δημοσιεύτηκε σ' όλες τις φημερίδες και τά κόκκαλα των προγόνων τρίζανε από ένθουσιασμό που βρέθηκε ένας ξένος άπόγονός τους να στολίζει με τόσες «λαξευτές» λέξεις και φράσεις τη «Νίκη» μας.

Άν μπορούσαμε νάχαμε γνώμη και μεις σε τέτλια έθνικά ζητήματα, θά προτείναμε το δεύτερο άντιτορπιλικό μας να βαφτιστεί «Καθαρεύουσα»— άφου κι αυτή είναι μια έθνική μας δόξα.

ΜΑΣ

πεθανε πιά αυτή ή «Λαϊκή Τράπεζα» με τη ρεκλάμα της. Άρθρα, χρονογραφήματα, λόγοι, σύστασες θερμές, χιλια δυο, έτσι ελά Πιγκ, να πούμε, κι αν κ' έχει αρκετούς μήνες στη ζωή τίποτ' άλλο από ρεκλάμα δε μας έδειξε.

Βέβαια, χρειάζεται ή ρεκλάμα σε καθε τέτλια επιχείρηση, μα όταν ή ρεκλάμα παραγίνεται σε αναγκαζει να κουμπώνεις το σακάκι σου και νάλλάζεις δρόμο.

Η «Λαϊκή Τράπεζα» πρέπει νάν τη νιώσει αυτή την άλήθεια και νάρχινήσει να δείχνει στον κόσμο και λίγη δουλιά θετική.

ΑΥΤΟΧΤΟΝΙΕΣ

με το σωρό, καθε μέρα μια, και δυο που και που την ίδια μέρα. Και πολλές φορές για το τίποτα, για φύλλου πήδημα, για ψευτοφιλοτιμίες όχι και τόσο σοβαρές που να δικαιολογούνε μια τέτλια περιφρόνηση της ζωής, για λόγους τελοςπάντων που νάν τους καλοξετάσεις θάν τους βρείς στο βαθος άδιανούς, σά Μιστριώτικο κεφάλι.

Επιδημία λοιπό σωστή που τη χρωστάμε κι αυτή, σαν τόσες άλλες κοινωνικές επιδημίες, στις φημερίδες μας. Ά δε δημοσιεύανε τόσο πλατιές πε-

πάνου με χάχνα και παταβά τρέχουν και σφιγγουν με τά τρυφερά χεράκια τους τη γαλαζία του κόφαφωνούλες γλυκόλαλες άκούγονται μέσα στο σπίτι.

«Τί καλούδια μας φέρνεις άπόψε, παπού;... Φρόνιμα καθήσαμε όλη τη μέρα... Δεν πήγαμε στη στέρνα κι ούτε τη μάνα μπόδισαμε απ' τη δουλιά... τάλλα τάδερούλια μας πλάγιασαν και κοιμούνται...»

— «Άφτός όμως με γρατσούνησε στο χέρι και μεβγαλε φουρτακίδα: τώρα τόχω δεμένο: έγω σαν φέματα έκαμα, δεν ήθελα να του πάρω ένα τρανό βαλανίδι που το φώναζε τράγο...», προσταίνεται συλλογισμένη ή πιο μικρή Ρηγούλα και τ'άσπρογαλανα μάτια της φεγγοβολούνε μέσα στα γάργαρα δάκρια. Ο Άργύρης κρεμάει κάτω το ζανθό του κεφαλι και πετάει πέρα τάχίλια σά χολιασμένος: με σταβρωμένα χέρια τραβιέται γλήγορα στη γωνιά μονάχος: «Δέ μούπες, μουρη, να μην το μαρτυρήσεις;... Τώρα να κ' έγω!», λέει κι άρχινάει να σκούζει με πνιγμένα αναφιλητά.

Ο μυλωνάς σκανιάζει έτσι πιο πολυ και μόνο ένα πικραμένο χαμόγελο τανάει λίγο τά ρικνά του χείλια: βγάξει απ' το ξεφτισμένο ζουγκρι του δυο γαλαχτερά καλαμπούκια και τά μοιράζει στα φτω-

ριγραφές τῆς κάθε αὐτοχτονίας, δὲ θὰ τραβούσανε τοὺς νευραστενικούς μὰ κ' ἀλαφρόφυαλους νέους πού τὸ θαρροῦνε δὰ καὶ γιὰ παληκαριὰ νὰ κόψουνε μὲ τὸ ζουράφι τὸ λαιμὸ τους ἢ νὰ φυτέψουν ἕνα βόλι στὸ κεφάλι τους, ἐνῶ ἀληθινὴ παληκαριὰ εἶναι νὰ μπορῆσαι νὰ ζήσεις καὶ νὰ χτυπήσεις καθ' ἐμπόδιο πού μπροστά σου σηκώνεται.

Κάποιος ἔγραψε πὼς οἱ τέτιοι νέοι, μιά κ' ἔχουν ἀπόφαση νὰ σκοτωθοῦν, προτιμώτερο θάνατο νὰ πηγαίνουνε στὴ Μακεδονία νὰ πολεμήσουν. Ἰδέα, βλέπετε, κ' αὐτὴ, σὰ νάχει ἡ Μακεδονία ἀνάγκη ἀπὸ φοβιστὰρῆδες κ' ὄχι ἀπὸ ἀληθινὰ παληκαρία.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Στους Πειραιώτες ἔριξε σαῖτες τσουχερές,
Ἐπλήρωσε τὸν Ἄριστο τῆς τέχνης ἱεροφάντη,
Ἄλλὰ εἶσαι πού μετάφρασε τὴν Κόλαση ὁ
[Ζουφρὲς
Θαρρῶ πὼς ἦρθε κ' ἡ σιγμὴ νὰ περνελαί τὸ
[Δάντη
ΑΓΑΘΟΥΛΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤΟ «ΝΟΥΜΑ»

Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΝΣΕΛΗΝΟΥ

Ἀγαπητὴ Ταγκόπουλε,

Μ' ἐμπιστοσύνη στὴν καλὴ πίστη, πού χαρακτηρίζει τὸν «Νουμά» καὶ τοὺς συντάχτες του, σὲ παρακαλῶ νὰ δώσης, στὸ συνεργάτη σου, πούγραψε τὴν κριτικὴ γιὰ τὴν ἐσπερίδα Λόττερ, τίς ἀκόλουθες πληροφορίες, σχετικῆς μὲ τὸ παραμῦθι πού διάβασα κ' ἐγὼ ἐκείνη τὴ βραδεία, γιὰτὶ ὑποθέτω πὼς ἡ κακὴ μου ἀπαγγελία δὲν τόφερε ἀκέραιο ὡς ταυτιά του. Ὅστερ' ἀπ' αὐτὰ καὶ ὁ συνεργάτης σου κ' οἱ ἀναγνώστες τοῦ «Νουμά» μποροῦν νάχουν ὅποια ἰδέα θέλουν. Φτάνει μόνον νὰ εἶναι καλὰ πληροφορημένοι.

Καί, πρῶτα-πρῶτα, δὲν εἶχα κανένα σκοπὸ νὰ κάμω μιὰ βαριασιόνα ἀπάνω στὸν αἰώνιο μῦθο τοῦ Φάουστ. Ὁ δὲ ἦτανε πολὺ παιδικιστικὴ τέτοια ἀπόπειρα. Ὁ γέρος ὁ φιλόσοφος στὸ παραμῦθι μου, «ὁ

φιλόσοφος πού εἶδε τὸ θαῦμα», δὲν εἶναι καθόλου τὸ ποιητικὸ κέντρο, οὔτε ὁ καθαυτὸ ἥρωας τοῦ παραμυθιοῦ. Τὸ παραμῦθι ἔχει τίτλο: «Ἡ Πολιτεία τῆς Πανσελήνου» καὶ θέλει νὰ δώση τὸ πλάσμα μιανῆς πολιτείας (civitas) σιωπηλῆς κάτω ἀπ' τὸ φῶς τοῦ γεμάτου φεγγαριοῦ, per amica silentii luna, μιανῆς πολιτείας πού μέσα σ' αὐτὴν τὸ κίνημα κ' ὁ ρυθμὸς γίνονται μιὰ ἔκφραση τῶν ψυχῶν, τελειότερη κ' εὐγενικώτερη ἀπ' τὸν λόγο. Τῆς ἀπολιτείας αὐτῆς θεατῆς καὶ δημιουργοῦ εἶναι ὁ γέρος φιλόσοφος καὶ μέσα σ' αὐτὴν ἔρχεται νὰ πεθάνη. Βλέπει τὴν «πολιτεία» του καὶ ζῆ φανταστικὰ μέσα σ' αὐτὴν, ὅπως θὰ ζούσε ὁ Πλάτωνας στὴ δίκη του κ' ὁ Καμπανένιας μέσα στὴν «Πολιτεία τοῦ Ἡλίου». Ἡ ζωὴ κ' ὁ θάνατός του δὲν ἔχουνε καμμιά ἰδιαιτέρη σημασία. Ἄν μοιάζη μὲ τὸν αἰώνιο Φάουστ τῆς παράδοσης, ὄχι τὸν γκαϊτικὸ, μοιάζει γιὰτὶ εἶναι γέρος καὶ φιλόσοφος. Καὶ εἶναι γέρος κ' φιλόσοφος, γιὰτὶ τὴν ὄπτασια μιᾶς «πολιτείας» δὲν θὰ μπορούσε νὰ τὴν ἰδῆ «ἐνας λεβέντης πού θὰ χόρευε μὲ τίς λυγερὲς» ὅπως θέλει ὁ συνεργάτης σου.

Τώρα ἂν, μεταφράζοντας τὰ «Νορθηγικά Παραμῦθια» (γρ. «Νορθηγικά Ποιήματα»), μοῦ ἦρθε ἰδέα νὰ τὰ μιμηθῶ καὶ νὰ γράψω κ' ἐγὼ ἑλληνικὰ παραμῦθια, μοῦ φτάνει νὰ σημειώσω γι' ἀπολογία μου πὼς πολὺ πρὶν νὰ μεταφράσω τὰ τελευταῖα, ἔχω γράψει μιὰ ἀλάκαρη σειρά παραμυθίων. Πᾶνε τώρα δέκα χρόνια, πού πολλὰ ἀπ' αὐτὰ μετάφρασε ὁ σοφὸς συνεργάτης τοῦ «Νουμά» Κάρολος Δίτερικ στὰ γερμανικὰ καὶ πού ὁ φημισμένος φίλος μου, ὁ ποιητῆς Παλαμάς, τοὺς ἔκαμε τὴν τιμὴ μὲ κολακευτικὰ λόγια νὰ τἀναφέρῃ σὲ μιὰ μελέτη του.

Στὴ σειρά τῶν παραμυθίων αὐτῶν ἀνήκει κ' ἡ «Πολιτεία τῆς Πανσελήνου», πού κακοδιαβάστηκε, κακοακούστηκε καὶ κακοτύχησε στὴν φιλολογικὴ ἐσπερίδα πού κρίνει ὁ συνεργάτης σου.

Μὲ ὑπόληψη καὶ ἀγάπη
ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

LE MONDE HELLÉNIQUE

Journal français bi-hebdomadaire
Directeur : S. Pappas
Bureaux 2 rue des Philhellènes

κ' ἀνήξερα ἀγγόνια του. Θέλει νὰ πει. Καταραμένο νάνα τὸ σπάρσιμο τοῦ σὰς ἔσπρωξε στὸν κόσμο!... Νὰ μὴν ἀργήσει ὁ βλογημένος ἥλιος νὰ φέρε τὸ θέρο!.. Ἐγὼ δὲ δορῶ νὰ πάρω γιὰ σὰς τὸ δρεπάνι... Ὁ Θεὸς νὰ κολάσει τὴν ξεμυαλισμένη τὴ μάνα σας!... Μιλιά ὅμως δὲν τοῦ φέβγει ἀπὸ τὸ στόμα καὶ φαρμακωμένος κινεῖ γιὰ τάνωγι, βροντώντας τὸ στραβόζου ζύλο πάνου στὰ σκαλιδιά.

Τὰ δυὸ ἀδερφούλια ριλιούνται πάλι κ' ἀγκαλιὰσιμένα καὶ χαρούμενα κουσέθουνε μέσα στὴν ἀναμένη τὴ γάστρα πού ἡ μάνα καθίστα: καὶ ράβει τὴν ξεσκισμένη τῆς ποδιά.

Γ.

Ἐνα λερωμένο λαδοκάντηλο εἶναι κρεμασμένο στὸν ἀνάγκωνα καὶ φωτᾷε θάμπᾳ καὶ τρέμουλα. Ὁ ἀφέντης τοῦ νερόμυλου φαντᾷε κουβαριασμένους πάνου στὸ πλατιὸ καὶ στρωμένο μιντέρι. Ἄλλαξο-πρόσωπος καὶ μὲ τὰ χιονισμένα μαλλιά του τὸν ἀνήφορο, καρφώνει τὴ θολωμένη ματιὰ στὸ φαγωμένο σκοῦφο του πού εἶναι πεταγμένος μπροστά του κ' ὕστερα τὴν πάει ἀργὰ κ' ἀργὰ ἀπὸ τὸν ἕναν τοῖχο στὸν ἄλλο, ἀκολουθώντας τοὺς ἴσκιους πού φέβγουν

κ' ἔρχονται μὲ τὴν ἀνεμισμένη φλόγα τοῦ καντηλιοῦ.

Τὸ μυαλό του τρικυμίζεται στὸ μεγάλο κρῖμα πού ἔχει βουρκώσει τὸ αἷμα τῆς γενιᾶς του καὶ κουνάει τὸ γέρικο κεφάλι του μ' ἕνα φοβερὸ καημό. Θαρρεῖ πὼς κάθεται πάνου σὲ καρφιά πυρωμένα καὶ τὰ μηλίγια χτυποῦν νὰ σπάσουν μπουμπουσιασμένα καὶ νὰ σκορπίσει τὸ μυαλό του. Μιά μεγάλη καμπάνα νοιώθει πὼς σημαίνει μέσα στὸ κάρκαλό του ὄλο καὶ πιὸ βαρεῖα καὶ τὸν κάμει νὰ πεταχτεῖ ὀρθὸς στὰ πόδια του. Τριγυρίζει ἀπὸ γωνιά σὲ γωνιά σὰ νὰ μὴν τὸν χωράει ὁ τόπος καὶ κρατιέται σὰν κανένας στραβὸς ἀπὸ τίς ἀσυγκόλητες πέτρες τῶν τοίχων.

Τὰ πισωκέρατα γίδια βελάζουνε μὲ τὸν ἄνεμο μαντριασμένα κάτου κατὰ τὴ σμίξη κ' ἀφτὸς κάποτε κ' ἀλλοτὲ βάζει τάφτι του γιὰ νὰφουγραστῆ τὸ παραπονεμένο σκουζίμο.

Σὰ νὰ θέλει νὰ ξεχαστεῖ μὲς τὴν ἄγρια φουρτούνα του, στέκεται μπροστά σὲ κάθε χαραμάδα τῶν τοίχων καὶ φυσᾷε μέσα σ' ἀφτὲς μὲ τὸ στόμα του τίς τολοῦτες τοῦ καπνοῦ πού μπουκῶνει, μὰ ὁ ἀγέρας τὸν γυρνᾷε οὐδὲ τότες πίσω καὶ τὸν χτυπάει ἀνακατωμένο κατὰμουτρα.

ΟΙ ΕΛΙΕΣ

Στὸν κύριο Α Πάλλη.

ΠΡΟΣΩΠΑ :

- ΘΥΜΙΟΣ**—ἀπλοϊκὸς γέροντας.
- ΚΑΤΕΡΙΝΑ**—γυναῖκα του.
- ΔΙΑΜΑΝΤΩ**—θυγατέρα τους.
- ΜΗΤΡΟΣ**—γειτόνάς τους.

Ἡ σκηνὴ στὸν ἀλόγουο ἐνὸς χωριάτικου σπιτιοῦ.

ΘΥΜΙΟΣ—(Φορτωμένος ἕνα πελώριο δεμάτι ζύλα) Ὁ Θεὸς νὰ φυλάξη! Τί μπορὰ εἶταν ἐκείνη ὅσο νάρθω ἀπὸ τὸ ῥιζοβούνι ὡς ἐδῶ; Θαρρούσε πού πήγαινε νὰ σπάση ὁ οὐρανὸς, καὶ τὰ σύνεφα νὰ κατακυλήσουν στὴ γῆς. Ὄψ! Μὰ τέλος πάντων! Νὰ πού μπορέσα καὶ ἦρθαι! Φτάνει τώρα ἡ κυρὰ συμβία μου νάχη νὰ τσιμπήσω κατιτίς. Καὶ σέχω μιὰ πείνα, διαβολομένη! Π' ἀνάθεμα τῇ γιὰ πείνα, ἀλήθεια! Οὔτε ἀπὸ βροχὴ, οὔτε ἀπὸ θύελλα χαμπαρίζει. Ἄς ἰδοῦμε ὅμως τί λείει κ' ἡ κυρὰ Κατερίνισσα (Σταματᾷε μπροστά στὸ σπῆτι του, ἀφίνει τὸ δεμάτι, χτυπάει δυὸ τρεῖς φορές, περιμένει κομάτι: καὶ ξαναχτυπάει) Βρὲ σεῖς δὲν ἀκούτε; (Χτυπάει δυνατὰ) Ἐδῶ σ' αὐτὸ τὸ χωριὸ ὅλοι κοιμούνται, χωρὶς νὰ λογαριάζουν πὼς ὁ Θύμιος εἶναι βρεγμένος σὰν πάπια καὶ πὰ νὰ λιγοθυμήσῃ ἀπὸ τὴν πείνα (Χτυπάει δυνατώτερα) Ἐ! Κατερίνα, δὲν ἀκούς;

ΔΙΑΜΑΝΤΩ—(ἀνοίγοντας τὴν πόρτα) Μπα Χριστὸς καὶ Παναγία! Καλὲ πατέρα, βάλθηκες νὰ σπακῆς τὴν πόρτα σήμερα;

ΘΥΜΙΟΣ—Ἰδὲς ἐκεῖ ἀδιαντροπία, ἀλήθεια! Δὲ φτάνει πού περιμένω μιὰ ὥρα καὶ πάγωσα βρεγμένος, μόνον ἔχουμε καὶ παρατήρησες. Δὲ μοῦ λές, πού εἶναι ἡ μητέρα σου;

ΔΙΑΜΑΝΤΩ— Τὴ φώναξε μιὰ γειτόνισσα καὶ πῆγε νὰ τὴ βοηθήσῃ νὰ ζεματίσουν τὰ κουβάρια.

ΘΥΜΙΟΣ— Ἀνάθεμά σας καὶ σὰς καὶ τὰ κουβάρια σας. Τρέχα γλήγορα νὰ τὴ φωνάξῃς (Ἡ Διαμάντω φεύγει) Ὅριστε μάτια μου δουλειές! Ἐπὶ νὰ φοφᾶς στὴ δουλειά, νὰ σὲ περονιάζῃ ἡ βροχὴ ὡς τὸ κοκκαλο, νὰ σὲ ζεματίξῃ ἡ πείνα, καὶ ἡ γυναῖκα σου νὰ ζεματίξῃ τὰ κουβάρια τῆς γειτόνισσας. Ἰψίστε Θεε, πὼς μὰς δίνεις ὑπομονὴ ἡμᾶς τοὺς ἀντρες! Καὶ νάνα αὐτὸ μόνον, καλὰ: τώρα πού θὰ τῆς πῆ

«Τί νάθελε στὰ ψηλὰ βουνὰ ἡ πανούκλα;... Νὰ μὰς φέρε τὸ μόλυσμα;... — Ἀναθεματισμένος! ἀναθεματισμένος!» γανιάζει κάθε λίγο καὶ σβαρνιέται πιὸ γλήγορα παραπίνα.

Ἡ λαχταρα γιὰ τὴ γενιά του τὸν ἀφανίζει ἀπὸ τὴ ζωὴ κ' ἕνας κοντὸς καμπίσιος σηκώνεται ἀπὸ ἕνα φανταστικὸ πηγάδι ὀμπρὸς του καὶ ξαμῶνει τὰ ροζωμένα χέρια του γιὰ νὰ μπήξῃ τὰ νύχια μὲς τὸ μαβρειδερὸ κούφαλό του. Σὲ κάθε βῆμα πού κάμει τοῦ πιάνεται ἡ ἀνάσα κ' ἕνας κρύος ἴδρος τοῦ κόβεται στόργωμένο γλέφαρο του: καὶ ἡ ματιὰ του ἀγωνίζεται νὰ στυλωθεῖ κάπου, σὰ νὰ φοβερίζει ἀπειπισμένα κάποιον ἄθροπο πού δουλεύει γιὰ νὰ σκάσει τὰ θεμέλια τοῦ σπιτιοῦ του καὶ νὰ τὸν πλακώσει παραχωμένο μὲς σ' ἀφτὰ. Ἐχει λησμονήσει πού βρίσκεται τώρα κ' ὅταν φτάνει μπροστά στὸν ὀλοστρόγγυλο φεγγίτη ἀκούει ἀπὸ μακριὰ σὰν καμπιασμένος τὴ βαρδαρομαννα τοῦ μύλου του καὶ ξαφνιαίνεται τόσο πού γιὰ πολλὴν ὥρα μὲνει ἀσάλεφτος καὶ πετρωμένος.

Τὸ μελιχρὸ δειλινὸ δὲ λείει νὰ σβύσει ἀπὸ τὴ θύμησή του καὶ ἡ ἀστόμητη γυναῖκα τοῦ κάμπου τοῦ φαίνεται νὰ γαργαλιέται ὀλοένα καὶ νὰ πέφτει λιγωμένη στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ συντοπίτη τῆς. Ἐπειτα τὰ

ή θυγατέρα της πώς ήρθα θυμωμένος θα γυρεύω κ' ικανοποίηση. Τώρα, τώρα το βλέπετε γίνονται ή Διαμάντω κ' ή Κατερίνα.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Μάρια μου! Πήγε κ' ήφερ' ένα δεματάκι ξύλα, κ' έκαμε τόν κόσμο άνω-κάτω, και δε μπορεί κανείς να τού μιλήσει.

ΘΥΜΙΟΣ—(στους θεατές) Δέ σας τόλεγα εγώ; (Στην Κατερίνα) Μά για να σου πω: Αυτό είναι το παρδόν που περιμένα να μου πάρης, που μί' άφηνες να στέκω μια ώρα βραγμένους έξω από την πόρτα και να τουρτουρίζω; Δεματάκι σου φαίνεται εσίνα, ε! Για όριστε να το σηκώσης ή αφεντοζουλιά σου, που λές τα παχειά τα λόγια, να ιδούμε τί δρόμο θα πάρουν οι άρδες σου. Άμ δε ρωτάς το βαφτιστικό σου, βρε θεοσκοτωμένη, που τόκοψε μαυρός ιδρος όσο να με βοηθήση να τ' οφρτώθω!

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—(αλλάζοντας ύφος) Τόν καημένο τον άντρούλη μου! Μά για στάσου: ή βροχή, βλέπω, σ' έκανε μούλια.

ΘΥΜΙΟΣ—Έλα άφσε τώρα τίς φλυαρίες και ιδές να μου δώσης κατιτίς να φάω.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Τί να σου δώσω, που δεν έχω τίποτα.

ΔΙΑΜΑΝΤΩ—Καλέ μητέρα, τί βραγμένα που είναι τα ξύλα ποίησε ο πατέρας!

ΘΥΜΙΟΣ—Δέ βαρύνεσαι, παιδί μου, ή μητέρα σου θα πη πώς είναι από την πρωινή τή δροσία.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Τρέχα, Διαμάντω, να βράσης δυο αυγά για τόν πατέρα σου κ' έτοιμασ' έπειτα και τήν κάμαρη. (Η Διαμάντω φεύγει) Για πέ μου τώρα, άντρα μου, θυμήθηκες να φυτέψης τίς έλιές που σε παράγγειλα;

ΘΥΜΙΟΣ—Γιατί άργησα, θαρρείς, για να σου κάμω το χατήρι.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Και που μεριά τίς φυτέψης; δε μου λές;

ΘΥΜΙΟΣ—Νά, εκεί κάτω, κοντά στις συκιές που κάμουν τα μεγάλα τα σύκα (Χαμογελώντας) Έκει δά που σου δώκα κ' ένα φιλάκι... δεν τό θυμάσαι;

ΔΙΑΜΑΝΤΩ—(ανόιγοντας έξωφρα την πόρτα) Πατέρα, είναι δια έτοιμα όριστε να φάς.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Δέν ξέρεις, άντρα μου, τί συλλογίστηκα αυτή τή στιγμή.

ΘΥΜΙΟΣ—Για λέγε να ιδούμε.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Τά φυντάνια που σ' έφυγες σήμερα ύστερα από τέσσερα πέντε χρόνια θα γίνουν ως κ'

πάνω, κ' αν φυτέψουμε κι άλλα εκεί γύρω, ύστερα από είκοσι πέντε τριάντα χρόνια θ' έχουμε έναν άπέραντο έλιώνα.

ΘΥΜΙΟΣ—Ίσα-ίσα κ' εγώ αυτό συλλογίστηκα τώρα. Κρίμα όμως να μη τα φυτέψουμε δυο-τρία χρόνια προητέρω.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Θεί μου, ποτε θ' ορθή εκείνη ή ώρα που θα μαζεύω τίς έλιές, θα τίς φορτώνης στο χτηνό, και θα στέλνουμε τή Διαμάντω να τίς πουλή στην αγορά. Τ' άκουσ, Διαμάντω; Κοίταξε όμως να μη σε γελάσουνε και τίς πουλήσης ολιγώτερο από εζήντα παράδες τήν όκα.

ΘΥΜΙΟΣ—Τί έκαμε λέει, Έζήντα παράδες τήν όκα; Αυτό, γυναίκα μου, είναι άσυνειδησία, και ή αγοράνομός θα μας βλέρη πρόστιμο. Πενήντα παράδες είναι αρκετά. Άκουσ, Διαμάντω, παραπάνω να μη ζητήσης.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Είσαι στα καλά σου, άντρα μου; Δέν είναι άμαρτία να πουλήσουμε τέτοιες έλιές μόνο πενήντα παράδες;

ΘΥΜΙΟΣ—Ό,τι θέλει άς είναι. Πενήντα παράδες είναι πολύ καλά.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Αυτή τή φορά δε θα σ' άκούσω και μη χάσης τα λόγια σου. Άκουσ, Διαμάντω; Ό,τε έναν παρα παρακάτω από τίς εζήντα να μη τίς δώσης.

ΘΥΜΙΟΣ—Για να σου πω: κ' εγώ κ' εσύ κ' η γυναίκα μου θα μου γίνης σήμερα; (Τραβάει κοντά του τή Διαμάντω) Έλα δώ, μικρή. Ξέρεις πόσα θα τίς πουλήσης τήν όκα; Μόνο πενήντα παράδες.

ΔΙΑΜΑΝΤΩ—Πατέρα μου, όσο θέλεις εσύ.

ΘΥΜΙΟΣ—Όπως σου είπα, μόνο πενήντα.

ΔΙΑΜΑΝΤΩ—Έτσι θα κάμω, πατέρα.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Πώς; έτσι θα κάμω πατέρα! (Τραβώντας τή Διαμάντω κοντά της) Έλα δώ. Πόσα έχεις σκοπό να γυρέψης;

ΔΙΑΜΑΝΤΩ—Όπως με προσταξής, μητέρα μου.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Έζήντα παραδίτσες άκατέβατα.

ΘΥΜΙΟΣ—Πώς; Έζήντα παράδες λέει; (Ξανατραβάει κοντά του τή Διαμάντω από τό χέρι) Αν δεν κάμης όπως σε προσταξω θα σου σπάσω τα πλευρά σου. Κατάλαβες τί σου είπα;

ΔΙΑΜΑΝΤΩ—Ναί, πατέρα, όπως μου είπες θα κάμω.

ΘΥΜΙΟΣ—Μόνο πενήντα παράδες.

ΔΙΑΜΑΝΤΩ—Έτσι θα κάμω, πατέρα.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Πώς; έτσι θα κάμω πατέρα!

ξεροκαλάμα σταβρώνουν κι άχολογούν με τα φύλλα τους τα σπαθωτά και οι ρουίντες άκλύβουν από πάνω του ήλιοκαμένους για να τόν κχιζούν άπαλά και σα χάδι.

Ένα μάθρο γατούλι ζύνει κάθε λίγο τή ράχη του στα καλάμια του γέρου και ροχαλίζει νυσταγμένα ζοπίσω του, μα εκείνος στερνά το δίνει αστόχαστα μια κλατσιά στα λαγόνια και τό κάμει να πηδήσει τροπαγμένο στη άντικρουή τήν κώχη. Σακώνει τό νυγάτο πόδι του και ξεσκίζει τα κρεμάσιμα δίχτυα των άραγμών που σαλεύουνε θλιβερά και φορτωμένα από μυγες, κ' άφτες άρχινούν να βουγκανίζουν γύρω λειψτέρες πιά και ζωντανεμένες. Το μάθρο γατούλι τινάζει στον άέρα τή μούρη του και τίς κοιτάει ξελοθισμένο σαν κκινούργια πράματα που τώρα πρώτη φορά γενιούνται μέσα στη στενόχωρη και μισοφωτισμένη κάμαρα.

Ο Ποτιούλας Μπογιαράς γελάει δαιμονισμένα και πάνω σ' άπό νοιώθει τώρα τή γάργαρη ρωγή τής Φώτης που πίσω από την πετρωμένη θύρα τή δεφερώνει πάλι.

«Δέν πεινάδες άκόμα, πατέρα; Δέ θα κατεθείς να φάμε άπόψε?»

Ο γέρος σπαλίνει λίγο κ' έπειτα λέει τρανταγ-

αίνοσ: «Όχι! Τρώς εσύ, τρών και τα παιδία. Έγώ δε μπορώ να δειπνήσω τώρα μαζί σας, δεν έχω πιά όρεση...»

«Θάχω σκεπασμένο τό φαγι σου με τήν άπλάδα. Όποτε θέλεις, δειπνήσε...», γλυκαίνει τα λόγια τής ή νέα γυναίκα. «Θα πάω κάτω στο μύλο για να πτόδωσω τ' έλμα. Καληνύχτα, πατέρα».

Φρονιασμένος εκείνος τήν κοινει.

«Στασου! Που γύριες σήμερα δια τό δειλινό»; «Τό βασίλειμα ηόθα. Πήγα στην άεροποταμία και μαζώξα λουδιά από τό περιβάλι για να μαγερέψω...», άπολογείται ή Φώτη με ψευτική γαλήνη.

«Κοιλμπήσης κι όλα!—Εμμουνα στην πέρα μεριά, μέσα στον χαλαμιώνα, και σέβλεπα...», γουγιάζει ο πέθρος.

Τό κοκκινωπό πρόσωπο τής μεστρωμένης γυναίκας του κάμπου πανιάζει ξάφνου μες στο σκοτάδι: μια τρεμούλα παραλυσί τό κορμί τής που πειτα σαν τή βέργα από τρέχάμενο νερό και ή καρδιά τής πηδάει να πέταξει από μέσα.

«Ναί, λουστηκα λίγο...», απαντάει ειγανά και κομένα. «Γύρισα και τ' άβλακι να πούτω τίς νεροκολοκύδες που ξεραθηκαν. —Ο Τρατός άβρο στα χαράματα θ' ανα ιδώ εφτασε ο φάρας από τόν έλαθωνα

(Τραβώντας και χτυπώντας τή Διαμάντω) Όρίστε λοιπόν, άφού δε μ' άκούσ!

ΔΙΑΜΑΝΤΩ—(κλαίοντας) Πατέρα μου, με σκότωσε.

ΘΥΜΙΟΣ—(μπαίνοντας ανάμεσά τους) Μά δε μου λές, τό Γιανίτσορο θα μάς κάμης ιδώ σήμερα; Μη πειράξης τό κορίτσι, να μη... (Μπαίνει στον άνδρικο και ή Μητρος).

ΜΗΤΡΟΣ—Μά τί πάθατε, άδερφε, σήμερα και κάματε άνω κάτω τή γειτονιά; Κι' αυτό τό κορίτσι τί σας φταίει και τό τραβάτε άπ' εδω και άπ' εκεί σαν κουρέλι;

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Αί κύριε, ο Θεός σας έστειλε κ' ήρθατε αυτή τή στιγμή για να βάλετε κομμάτι μυαλό στον άντρα μου που βαλθηκε να χλασή τό σπιτι του. Άκούσ εκεί! Πράμα που τό λυμπίζεται βποιος τό βλέπει, έλιές μεγαλύτερες από καρύδια, να θέλη να τίς δώση τζαμπα!

ΘΥΜΙΟΣ—Σ' δουλεύουμαι, φίλε μου, στα κόκκαλα των γονιών μου, πώς ή γυναίκα μου ζυλοκρένει σήμερα; οι έλιές που γίνονται σ' εκείνο τό μέρος δεν είναι ούτε σαν κουκουναρία, όχι σαν καρύδια.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Είνχι και παρα είναι, όχι δεν είναι.

ΘΥΜΙΟΣ—Ού! ν' άκούση κανένας εσίνα, αλοιμονο! Σιγά, σιγά, θα τίς κάμης και σαν αύγα.

ΜΗΤΡΟΣ—Τέλος πάντων, γειτόνισσα, ό,τι έγινε έγινε: κάμε μου τή χαρη τώρα και πέρασε στο σπίτι. Άφρη' έμένα να κανονισω αυτην τήν ύπαθεση, και νασαι ήσυχη που δε θ' άφησω να πουληθούν οι έλιές σας παρατιμής

ΚΑΤΕΡΙΝΑ—Όπως γνωρίζετε, μα παρακάτω άπ' εκεί που είπα δε θέλω να πουληθούν (φεύγει).

ΜΗΤΡΟΣ—Μά για να ιδώ, άδερφε, κ' εγώ αυτές τίς έλιές που έγιναν ανατολικό ζήτημα. Για πίστε μου τί τιμή γυρεύει ή νοικοκυρα σου, και τί τιμή γυρεύεις του λόγου σου; Μπορεί κ' εγώ να τίς αγοράσω, κ' άς είναι όσες θέλει.

ΘΥΜΙΟΣ—Τί πράμα λέει; να τίς αγοράσης; Μά, φίλε μου, αυτές άκόμα είναι στην έξοχη, στον έλιώνα.

ΜΗΤΡΟΣ—Πολύ καλά, τζανουμ, όπου θέλει άς είναι, φέρτε τίς, κ' εγώ τίς πληρώνω στην τιμή τους.

ΔΙΑΜΑΝΤΩ—Η μητέρα μου, ξέρετε, θέλει να τίς δώσουμε εζήντα παράδες.

ΜΗΤΡΟΣ—Όχι δά τόσο, τό παρακαμει. Σε τέτοια τιμή άκόμα έλιές δεν πουληθηκαν στο χωριό.

με τή βάρκα και μου τόπε, σαν περνούσε τό ρέμα...»

«Μη... καλά... Στείλε τάγγονα να κουκλωθών, άμα φάνε... Τάλλα πέντε κοιμάνται βέβαια... —Ός τί ώρα θάτα; στα σακία;...»

Όσπου να λαλήσουν τα μάθρα κοκβάρα, θάδειασει τάμπαρα και θα πέσουν τα σίδερα, βιάζεται ή Φώτη και παίρνει τον κρεβάρο της. «Καλόν ύπνα».

Στη σκαλα ακουνεται τώρα ή αλαφριά και γλήγορα ρήγχα τής, ενώ ο γέρο Μπογιαράς άλωχται με τό σακατεμένο στόμα του.

«Καταραμένη σκύλα, που σκάβεις με τα νύχια σου τή γούρνα του σπιτιου μου... Δέ θα τάφισω να χαρείς άκόμα κι άλλα κουταβια!...»

Άμα ζυώνει στο ραφι, τα βαθυλά του ματια σπιθοβολούν και ταναεί τα χωνεμένα χέρια του προς τα πανου για να δροχέρη τό σκαλισμένο βάρδακι. τό κλουζουτάει πρώτα κοντά σταφτι κ' έπειτα στράγγιζει τάνερωτο και τσουχτερό πιότη στα όρθομένα χείλιχ του. Ένχι θεράμς πυρετός τρέχει σ' όλους τούς άμους του και τό αίμα του ρουσκάνει τώρα και πηδάει μέσα στις σκληραμένες ριβίδες του άναμένο και πιδ ζωερα.

Θυμάται ξανά τή δύναμη τής περασμένης νιότης του και δρασκελνάζει με τίς ξεραγκιανές του

ΘΥΜΙΟΣ — Δόξα σοι ο Θεός, που βρέθηκε ένας άνθρωπος να δώσει της γυναίκας μου να καταλάβη. ΔΙΑΜΑΝΤΩ — Ο πατέρας όμως, θέλει να της δώσει μόνο πενήντα παράδες.

ΜΗΤΡΟΣ — Δε μου κάμετε τη χάρη να μου φέρετε μερικές για δείγμα;

ΘΥΜΙΟΣ — Έλα Χριστέ και Παναγιά! Του λόγου σου βλέπω δεν καταλάβεις ακόμα τί συμβαίνει. Βρέ, αδελφούλη μου, σήμερα πῆγα και φύτεψα μερικά φουντάνια και του λόγου της — ή γυναϊκά μου, λέω, έχι ή θυγατέρα μου — του λόγου της λοιπόν μου κόβει κάτι ραμπηδόνες που είναι να σπας από τα γέλοια. Ονειρεύεται δηλαδή πως ύστερ' από έξη ήφτά χρόνια θα μάς δώσουνε πενήντα ταγάρια έλιές, πως εκείνη θα τις μαζώξη, πως εγώ θα τις φορτώσω, και πως ή μικρή θα πάη να τις πουλήση στην αγορά, και πως δεν τὸ βρίσκει άσυνείδητο, λέει, να ζητήση έξήντα παράδες τήν όκιά. Έγώ της είπα πως τόσα είναι πολλά, εκείνη είπε δεν είναι, κ' έτσι άναψε ο καυγάς. Καταλάβεις;

ΜΗΤΡΟΣ — Έγώ καταλάβα ένα πράμα μόνο, πως θαρρούσας, που ήρθα στο σπίτι του γείτονά μου του Θύμιου, και βλέπω πως βρίσκουμαι σε φρενοκομείο. Είδα πολλούς να μαλλώνουν, άνθρωπος είσαι, τί θα πῆ, μά όχι και για μία τέτοια αιτία. Οί έλιές ακόμα δε φυτεύτηκαν και ή μικρή που θα πουλήση τον καρπό πῆρε από τώρα τὸ μερτικό της.

ΔΙΑΜΑΝΤΩ — (Με παράπονο) Είδατ' εκεί αλήθεια παραξένα πράματα!

ΘΥΜΙΟΣ — (άγκαλιάζοντας με τὸνα χέρι τῆ Διαμάντω) Μή κλαίς, κορίτσι μου. (Στὸν Μητρο) Δεν ξέρεις, γείτονα, τί χρυσὸ παιδί που είναι ή Διαμάντω μου. Όνομα και πράμα. (Στῆ Διαμάντω) Αίντε, σουπρά μου, τώρα, σίρε βαλε τὸ τραπέζι, κ' από τις πρώτες έλιές που θα πουλήσουμε θα σου κάμω ένα φουστάνι.

ΜΗΤΡΟΣ — Γεια σου, γείτονα.

ΘΥΜΙΟΣ — Πολλά τὰ έτη σας.

ΜΗΤΡΟΣ — (φεύγοντας) Μά τὴν αλήθεια, βλέπει κανένας στη ζωή του πολλά παραξένα, μά αυτό πρέπει νάναι από τὰ πολύ σπάνια. Οί έλιές ακόμη δε φυτεύτηκαν και μαλλώνουν σε τί τιμῆ να πουλήσουν τὸ μαζούλι τους. α' Άγνωστα κ' άγύφανα και στὸν πλακό-άπλωμένα».

(Κατὰ τὸ Lope de Rueda)

ΑΡΤΩ ΠΡΟΓΓΑ

Αρτίδες τὰ κουφιά σανίδια τῆς κάμαρας. Νουάει πως θα μπορούσε να πεταχτεί πέρα από τὰ κορφοθύβια τῆς πατρίδας του, κατά τὴν κόκκινη μηλιά και κατά τὸ δύσμα του λειψὸ φεγγαριού. Τὸ κουφάρι του όμως άποσβολώνεται και σκίβει τώρα πάνω στη σκάλα, σαν κατεβαίνει πάγκλι και προσεχτικά.

Σε λίγο οβαρνίζεται: πάλι ανάμεσα στα γερασμένα δέντρα που τὰ νανουρίζει ή φεγγαρόφωτη νυχτιά και τὰ ξυπνάει ο άνεμος. Και από πίσω τὸ φυλακίσκυλα, ή Άράφα, τον άκλουθαει σαν ένας σφοδρισμένος τσίκιος και δε σώνει να κουνάει τὴ φουντωτῆ νουρά της και να τὸν γλείφει τὰ δάχτυλά.

Δ!

Η λαμπάδα του κανκλιού βαράει άφρισμένη πάνω ατά χουλιάρια; τὰ δρόαχτι στριφογυρνάει και κλώθει τὴν μυλόπετρα και τὰ λειψμένο γένημα πασπαλώνεται όλοένα μέσα στὸν πόθο.

Οί ζυλινοί στόλοι άγίτζαν τὴν καπνιασμένη σκεπή και σάλαγιούνται και τρίζουνε μονότονα όλο τὸ χρόνο ο τόπος άσβολάει όλόγυρα, τόσο που οί άγωγιάτες που πεζέβουν νάλίσουν χοντραίνουν τὴ φωνή και μιλοῦνε δυνατά.

Όσοτόο ή φαμίλια τὸν μυλωνά λένε πως είναι ξεκουραμένη.

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

ΕΝΑΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Τὴν περασμένη Παρασκευή τὸ βράδυ, ἐν ὄψει πλάνων οί ὑπάλληλοι(II) τὰ φύλλα τοῦ «Νουμά» και γράφανε τις διάφορες ἀντρέσες, συνεδρίασε ή επιτροπή για να βγάλει τ' ἀποτελέσματα ἐνός διαγωνισμού. Ο λόγος δὲν εἶναι οὔτε για τὸν Παντελεῖδιο οὔτε για τὸ μακαρίτη τὸ Λασσάνειο. Τὸ μόνο κοινὸ σημεῖο που ἔχουν αὐτοὶ με τὸ δικὸ μας εἶναι οὔτε κ' ἐκεῖ και ἐδὼ στεφανώνονται οί περιδότερο ἀγράμματοι.

Λοιπὸν ὁποῖος ἔχει κάνει τοὺς πῖο πιτυχημένους βαρβαρισμούς, αὐτὸς θὰ πάρει τὸ βραβεῖο.

Τὴν επιτροπὴ ἀποτελοῦσαν ὁ διευθυντῆς τοῦ «Νουμά» ἕνας συνεργάτης και ἐγὼ που εἶχα τὴν τιμὴ να διοριστῶ εἰσηγητῆς.

Μ' αὐτὴ λοιπὸν τὴν ιδιότητα γράψω τ' ἀποτελέσματα σήμερα, ἀφοῦ πρώτα βεβαιώσω τοὺς ἀγαπητοὺς ἀναγνώστες οὔτε ή επιτροπὴ ἔβαλε ὅλα της τὰ δυνατὰ για να φανῆ ἀμερόληπτη.

Νομίζουμε ὅμως οὔτε θάταν ἀνάγκη να ἐξηγήσουμε με λίγα λόγια τὸ πνεῦμα τοῦ διαγωνισμού.

Ἐπειδὴ στὴν πολιτεία μας, τὴ δοξασμένη Ἑλλάδα ποῦχει τοὺς καλύτερους προγόνους τῆς κόσμου, συνειθίζουν πάντα να ἔχτιμούν τις ἀσυνταξίες και να θεωροῦν ἐπίσημα πρόσωπα ἐκείνους που τις ξεφουρνίζουν με τὸ σωρὸ, κ' ἐπειδὴ μπορεί μερικοὶ κακότεροι να μὴν ἀπόχτησαν ἀκόμα τὴ φήμη που τοὺς ἀξίζει, για τοῦτο ἀποφάσισε ή διευθυνση τοῦ «Νουμά» να διοργανώσει ἕνα τέτιο διαγωνισμό με τὴν ἐλπίδα οὔτε θὰ προσφέρει μεγάλες ὑπερσείες στο Ἔθνος.

Όσοι τοῦ διαγωνισμού. Α'. Χρειάζεται ἀσυνταξία. Β'. Νὰ εἶναι τυπωμένη εἴτε σ' ἐφημερίδα εἴτε σὲ βιβλίο.

Αὐτὸ τὸ τελευταῖο μάς ἐμποδίζει — και εἶναι κρῖμα μεγάλο — να βραδέψουμε ἕνα δάσκαλο που γράφει σ' ἕνα δελτάριο «θερμοτάτας εὐχὰς ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ Πάσχατος».

Τὸ δελτάριο βρίσκεται στὰ γραφεῖα τοῦ «Νουμά» κ' ὁποῖος ἔχει ἐπιθυμία ἄς κοπιώσει να τὸ ἴδει.

Η Ἐπιτροπὴ προφήτεψε πως γλήγορα θὰ γείνει ὁ δάσκαλος «σοφὸς καθηγῆτης τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων». Και τώρα ἀρχίζουμε τὸ ἔδωλεγμα κεινῶν που ἄσμορφάθηκαν με τοὺς ὄρνες.

Αὐτοὶ χωρίζονται σὲ δύο τάξεις. Στις ἐφημερίδες και στὰ πρόσωπα.

Όσο για τις πρώτες εἶναι δίκιο να ποῦμε οὔτε

Η νὰ μυλωνοῦ παράταει μὴ ψιχὰ τὸ παντοτινὸ χτένισμά της και σηκώνεται γὰ να γείσει ξανά τὰμπάρι με τὰ ἔσρα σπειρία τὰ φαρδιά λαγόνια της σείοντα, σὰ να ζυγιαζονται.

Σὰν ἀπιθάνεται στὴν ἀναποδογυρισμένη κρουπάνα, σκροπάζει πάλι όλόγυρα στο σκυμένο κεφάλι τὰ χρυσόκκινα μαλλιά της και ἀφ' αἰσίου κωματιστά και νοτία σαν τὰ χρυσονήματα τοῦ ἡλίου. Τὰ κερνία και στρογγυλωτὰ της χέρια ἀνέθοκατεβαίνουνε βερνοντας ἀπὸ πάνω ὡς κάτω τὸ κοκαλένιο χτένι κ' οί ἀντηλιές που πλημμυροῦν ἀπὸ τὰ κερνία ἔβλα στην κόψη τῆ χλωμοφέγγουνε μαγεμένα.

Κάποτε τινάζει τὰπλοδοτὸ μέτωπό της πρὸς τὰ πίσω και ὀρθοκαθεταί στη ραχοκοκαλία της: τὰ οὐρμασμένα στήθια της πεταχνοῦνται τότες ὀμπρὸς ὀλοστρόγγυλα κ' εἶναι μὴ ἐξλογημένη χαρὰ που θυμάει τὴ γόνιμη νιότη. Τὸ λουσιμένο κορμί της εἶναι τώρα καθαριὸ και λαγαρό σαν τὴν ἄσπρη πέτρα που τὴν πλένει τὸ νερὸ τῆς βρύσης και τὰ γέρι μοσχοβολάει γύρω της τὴ μυρουδιά τοῦ πόθου και τῆς σάρκας. Τὰ σταχτοπρασινὰ μεγάλα μάτια της βασιλεύουν κάθε λίγο διαψασμένα μέσα στὴς βαθουλωμένες κόγχες και τὰπαλά μάτοφυλά χαλιπάνουν κάθε τόσο λιγωμένα. Καημοὶ ζωεροὶ τὴν καλάζουν κ' ἕνα κύμα φουσκώνει τὸ χιονάτο κόρφο και τὴν ἀναγκάζει να παίρνει τὴν ἀνάσα πῖο γοργή.

παρουσίασαν πλούσιο ὑλικὸ και να τονίσουμε οὔτε διακρίνονται για τὰ πρωτότυπα μαργαριτάρια.

Όλες ὅμως τις ξεπέρασαν «αἱ Ἀθῆναι» ἐφημερίδα καθημερινὴ δεκάρικη που τὴ διετυνέει με ἐπιτηδειότητα μεγάλη ὁ κ. Γ. Πῶπ littérateur—calambouriste.

Ἄραδιάζουμε μερικὰ τραβηγμένα ἀπὸ τις «Ἀθῆνας».

«Δὲν ὑπῆρξεν οὐδέποτε».
... ἀπὴρφανίζετο»
«... δι' ὧν μετράται ὁ πολιτισμὸς».
«Τὰ 3/4 τῆς ἀλλοιώσεως ταύτης ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς ἐκ καθαριότητος τῆς πόλεως, συνεπεί τῆς ὀδοστρώσεως τῶν ὀδῶν».

Η επιτροπὴ ἐθαύμασε τὴ μεγάλη ἐπιτυχία τῆς ἐφημερίδας και τῆς δίνει τὸ Α' βραβεῖο, δίπλωμα τιμητικὸ και 1000 ρούβλια ἀπὸ αὐτὰ που μάς ἔστειλε τώρα τελευταῖα τὸ Πανσλαβιστικὸ κομμάτο.

Ἀπο τὰ ἄτομα πρώτος ἦρθε ὁ κ. Προφαντόπουλος. Κι' αὐτὸς παίρνει δίπλωμα τιμητικὸ κ' ἕνα συνταχτικὸ τοῦ Κατεβαίν χρυσοδομένο.

Αὐτὸ εἶναι τ' ἀποτελέσματα. Σὲ λίγο καιρὸ θὰ ξαναγίνει ὁ διαγωνισμὸς και αὐτοὶ που βραβεύτηκαν θα εἶναι hors—conco γιατί τότε εἶναι ζήτημα ἄν θ' ἀφίσουν ἄλλον να νικήσει.

Για τὴν Ἐπιτροπὴ
Ὁ εἰσηγητῆς
ΒΑΡΒΑΡΟΔΙΚΗΣ

ΚΟΡΦΙΑΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἄγαπητέ μου Νουμά,

Βλέπεις, που πρόθυμα δέχομαι τὴν εὐγενικιά σου πρόσκληση — και μπορούσα να μὴ τὴ δεχτῶ; — κ' ἔρχομαι στο μικρὸ σου σαλονάκι για πρώτη φορά να τὰ ποῦμε. Πόσο ἀγάπες τοὺς Κορφοῦς, τὸ χαριτωμένο μας νησάκι, για να θέλεις να σοῦ μιλῶ για κείνο, πάντα για κείνο. Δὲν ἔχεις ἄδικο, γιατί και μεῖς ὅλοι δῶ πολυαγαπάμε τὸ Νουμά.

Κορφιατικες λοιπὸν κουβέντες! Μά κρῖμα! με πόσο πόνο θ' ἀρχίσω, γιατί θα σοῦ μιλήσω για κάτι που μου πλάκωνει τὴν καρδιά, και που πρέπει να τὸ πῶ, για να ξεσκάσω.

Θὰ διάβασες που ὁ πρόξενος τῆς Αὐστρίας, ἔγραψε στὴν Κυβέρνησή του να ἐμποδίσει κάθε κορίτσι να πατήσει στους Κορφοῦς, γιατί ἐδὼ βρίσκονται ἄνθρωποι, που πουλοῦνε τὴν τιμὴ και τὴν ὀμορφιά τῶν

Στοχάζεται πάλι τὴ σκλαβωμένη ζωή που περνάει τώρα και τὸ μυαλό της φουρτουράει στα πρώτα χαμένα χρόνια, ὅταν ἀκόμα εἶταν γελοῦμενη κοπέλα τοῦ χωριοῦ κ' ἀνέμεζε τὰ ξέπλεγα χρυσόμαλλα πάνω ἀπὸ τὰ στάχια τοῦ ἡλιοπυριμένου κάμπου.

(Ἐστὴ ὀκτώ) τοῦ φρεγγιτῆ με τῆς ἡλικασμένα βετόμουρα ζάρινα μὴ θερμῆ χαραγῆ και λαχταροῦσα σὸ ἀνατρίχιασμα που περνοῦσε τις καλαμιές τῶν θερσιμένων πιά χωραφῶν. Καμὰ γαλιάντρα κεληδίστρα σταματοῦσε τὴ ματιά μου ἀνάμεσα στα γυαλιστερά σῶβλια και σάλεβα λίγο τὰπειραχτὸ κορμί μου σὰ να νογούσα πως τὰχα κ' ἐγὼ εἶμαι κατῆτι κ' ἀπὸ τὸ τὸ κάτι στοχάζομαι πως δὲν εἶσαν τίποτα ἀκόμα. Οί πετλιὰ και χανουταν στα αὐράνια μέσα και σκροπούσαν ὀλόγυρα τραγάδια. Παραπέρα οί ἄλλες σταχιολογίστρες ἀνασκουμπωναν τις ποδιές και σείονταν μεστωμένες και δροσάτες. Τὸ βράδι θὰ τέλειωναν τὸ μαζῶμα κ' ἀνάμενες θα γυρνοῦσαν στα χαμηλά καλυδῶσπιτα. Ἐνας πρωτόφαντος πόθος γλίστρουσε μέσα στὸν ἀδαμαστροκόρφο μου και ἐσφονιάζομαι πως κόμπιαζε ὁ λαϊμὸς μου και φούσκωνε χωρὶς λόγο. Ἄλλες ἤπιαν κροσὶ κ' ἐγὼ μεθούσα...».

(Στ' ἄλλο φύλλο τελιώνει)

ΣΠΗΛΙΟΣ ΑΝΘΙΑΣ

ἀγνῶν παρθένων στους ξένους του Καζίνου. Δὲ θέλω, ὄχι, — καὶ γιατί τάχα; — νὰ δεῖξω πόση ἀδιάντροπη ψευτικὴ κλεῖ μέσα του τὸ ἐλεεινὸ καίνο ἔγγραφο τοῦ Αὐστριακοῦ προξένου, γιατί φτάνει ἡ περιφρόνηση, πού οἱ Κορφιάτες ἀπὸ κείνη τὴν ἡμέρα δείχνουν στὸν πρόξενο, γιὰ νὰ νοιώσει ὁ καθένας πὼς ἔχουμε πάρα πολὺ ψηλὰ τὴν τιμὴ μας καὶ πού τὴν παρθένα ὁμορφιά τοῦ νησιῦ μας καμμιά πράξη ἀσυνείδητη καὶ ἀνομη δὲν ἤρθε ἀκόμη νὰ τὴ μολύνει. Μὰ ἴσα ἴσα ὁ δικίος θυμὸς κ' ἡ ἀγανάκτηση πού φαίνεται ζυγγραφισμένη στὴν ὄψη καθενὸς Κορφιάτη, τὰ ψήφισματα, γιὰ νὰ φύγῃ ἀπὸ τοὺς Κορφοὺς ὁ συκοφάντης πρόξενος, καὶ ἡ ἐπιθυμία ὅλων νὰ δοθεῖ μιὰ ἱκανοποίηση στὴν ἀγγιγμένη τιμὴ τῶν Κορφῶν μὲ κάνει νὰ ρωτήσω.

Δὲν ἐσκεφτήκατε, πού θὰ μπορούσε νὰ βρεθεῖ κάποιος ν' ἀμφιβάλλει γιὰ τὰ τίμια καὶ ἀγνά ἔθνη μας, ὅταν ἠθέλατε — σεις Κορφιάτες! — μὲ τὴ δοξασιμένη ἱστορία σας, νὰ στήσετε στὸ Ἀχιλλεῖο, στὸ μαρμαρωμένο ὄνειρο μιᾶς ποιητικῆς ὕλης, Καζίνο, καὶ νὰ κάμνετε τὴν Κέρκυρα κέντρο καθενὸς παιζοχαρτη ἀφοῦ, καθὼς βλέπετε, φτάνουν μανάχα οἱ τοῦχοι ἀνεπίσημου Καζίνου, πού ἀκόμα δὲν ἀρχίνησε νὰ λειτουργεῖ καὶ πού ἐλπίζουμε ποτέ νὰ μὴ λειτουργήσει, γιὰ νὰ δώσουν ὑπόψια γιὰ τὴν τιμὴ τοῦ νησιῦ μας;

Δὲν τὰ σκεφτήκατε αὐτὰ, ὅταν μὲ τοὺς ἔχους τοῦ Ἐθνικοῦ μας ὕμνου, ἐκάνετε συλλαλητήριο καὶ ζητούσατε τὴν ῥόλινα, ὅταν μανιωμένοι πετροβολούσατε τὰ σπείτια δυὸ Δημοτικῶν μας συμβούλων τοῦ Μανερση καὶ Μακαριζή — τὸν γράσω δῶ, γιατί τοὺς ἀξίζει ἡ ἀθανασία — ἐπειδὴ δὲν ἠθέλησαν νὰ ψηφίσουν νὰ γίνῃ ἡ Κέρκυρα δεῦτερο Monte Carlo, καὶ ἄλλων πού τὴν πολεμοῦσαν, ὅταν φρενιασμένοι βρίζατε τὸν Κ. Θεοτόκη, τὸ γνωστὸ δηγηματογράφο, γιὰ τὸ παληκαρίσιο του ἄρθρο, πού τύπωσε ἡ Ἀκρόπολη;

Ὅχι, δὲν τὰ σκεφτήκατε ὅλ' αὐτὰ, μὰ πρέπει νὰ τὰ σκεφτῆτε σήμερα, καὶ μαζί μὲ τὴν ἀγανακτισή σας ἐναντίον τοῦ προξένου γιὰ τὴν ἀδίκη προσβολὴ καὶ συκοφαντία του, νὰ νοιώσετε, πού ὅσο καὶ ἂν δυστυχεῖ ἓνα ἔθνος, εἶναι πλούσιο, εἶναι Κροῖσος, ὅταν μπορεῖ νὰ κρατεῖ ψηλὰ τὸ μέτωπό του καὶ πού ἡ τιμὴ καὶ τ' ἀγνά ἔθνη ἐνὸς τόπου εἶναι μεγαλύτερος πλοῦτος ἀπ' ὅλους τοὺς θησαυροὺς τοῦ Monte Carlo.

Καὶ τώρα, φίλε Νουμά, σὲ χαιρέτησα.

E. A. Δ.

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΑΤΙΚΑ ΘΕΑΤΡΑ

Ἐνα μὲ τᾶλλο ἀρχίσανε ν' ἀνοίγουν στὰ μεγάλα κέντρα τὰ διάφορα θέατρα, καὶ στίς γωνίτες τῶν συνοικιῶν νὰ θρονιάζονται σὲ λογιῶν λογιῶν παράγκες οἱ ἀξιοθρήνητοι καλοκαιρινοὶ μικροθίασοι πού θὰ ὀργιάσουνε πάλι τέσσερες καὶ πέντε μῆνες μὲ πατριωτικὰ καὶ λαϊκὰ ἔργα. Ὡς τὰ τώρα τρία μοναχὰ θέατρα ξεχωρίζουνε πού μπορεῖ ὁπωσδήποτε νὰ γίνῃ κάποιος λόγος, ὄχι βέβαια γιὰ τὸ δραματολόγιό τους πού θὰ περιορίζεται καὶ φέτος στίς συνειθισμένες φρανσεζικές φάρσες, μὰ γιὰ τοὺς ἠθοποιούς πού θὰ παίζουσι. Τὰ θέατρα αὐτὰ εἶναι, τοῦ Παντόπουλου στὸ Σύνταγμα, τοῦ Λεπενιώτη στὸ Βαριετέ, τῆς Κυβέλης στὴν Ὀμόνοια. Εἶναι οἱ πιὸ ἀξιόπρε-

ποι θίασοι: κ' ὁ καλὸς κόσμος ἐκεῖ θὰ περάσῃ τὰ περισσότερα βράδια του.

Ὁ Παντόπουλος μ' ὅλη τὴ γενικὴ ὑποχώρηση πού ἔκανε χρόνια τώρα στὰ προστυχότερα γούστα τοῦ κοινού, μένει πάντα ἓνας τεχνίτης ἄξιος τῆς προσοχῆς ὅλων ἐκείνων πού ἔχουνε γιὰ τὸ θέατρο ἰδέα κάπως πιὸ ἐκλεχτὴ, πιὸ πνευματικὴ. Τώρα ὅμως καθὼς παίζει αὐτὸς κ' ὁ θίασός του καὶ καθὼς διαλέγει τὰ ἔργα εἶναι μόνο ἓνας ἄξιος λαϊκὸς κωμικός. Δὲ νομίζω ὁπωσδήποτε ὅτι ὁ Παντόπουλος γεννήθηκε νὰ εἶναι τέτοιος μοναχά. Ἡ μόρφωσή του κ' ἡ ξεχωριστὴ σκηνικὴ του μάθηση μπορούσε καὶ πολὺ ψηλότερα νὰ τόνε σηκώσουν. Ὁλὴ παρατηρήστε, καὶ πολὺ σωστά, ὅτι ἓνας τεχνίτης ὅσο λαϊκὸς κ' ἂν εἶναι πρέπει πρῶτ' ἀπ' ὅλα νὰ εἶναι μορφωμένος κ' ὅτι φυσικὰ ἡ μόρφωσις κ' ἡ μάθησις δὲν εἶναι τὰ μόνον προσόντα πού ἀνυψώνουν ἓναν ἠθοποιό. Ὅλα καλὰ, μὰ ὁ Παντόπουλος εἶναι ἠθοποιὸς τέλειος σὲ ὅλα του κ' ἔχει ριζωμένο μέσα του περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον τὸ δαιμόνιο τῆς σκηνῆς. Μπορεῖ κάθε ρόλο σὲ κάθε ἔργο νὰ τὸν κρατήσῃ ἄξια. Τόνε θυμοῦμαι δῶ καὶ κάμποσα χρόνια στὸ ρόλο τοῦ Πάστορα στοὺς Βουρβούλακες τοῦ Ἰβέν. Ἐπαίξει θαυμάσια πού εἶταν ἀδύνατο ν' ἀναγνωρίσῃς στὸ σοβαρὸ καὶ μετρημένο πιστορὰ τὸν ἐξωφρενικὸ κωμικὸ τῶν «Ἀνθρωποφάγων». Λόγια, κινήσεις, τρόποι, ὅλα κανονικὰ, τεχνικὰ, μετρημένα. Ὁ Παντόπουλος τέτοιος εἶναι: κ' ὅσοι τὸν νομίζουνε κωμικοὶ μόνο — ἄκουσα τὴν ἔκφραση — τὸν κρίνουνε ἐλαφρὰ, ἐπιπόλαια. Φέτος θὰ μᾶς παρουσιάσῃ τὸ «Φάλσταφ» στὴν περίφημη μετάφραση τοῦ φίλου Ποριώτη καὶ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ ἐπιτυχία του θὰ εἶναι ἐξαιρετικὴ.

Μ' ὅλ' αὐτὰ ἂν ἡ Ἑλλάδα εἶχε τρία διάφορα θέατρα, κ' ἂν, ὡς ὑποθέσουμε, εἶχε τὸ καθαρὰ ριολογικὸ θέατρό της, τὸ Βασιλικὸ ὡς πούμε, κ' ἓνα ἄλλο γιὰ ἐλαφρότερα κάπως ἔργα, τὴ «Νέα Σκηνή» π. χ. κ' ἀκόμα ἓνα τρίτο λαϊκὸ, τότε ὁ Παντόπουλος καὶ στὸ πρῶτο δὲ θὰ εἶτανε κακὸς ἠθοποιὸς, καὶ στὸ δεύτερο θὰ εἶταν καλύτερος, στὸ τρίτο ὅμως θὰ θαματούργουσε. Γιατί μ' ὅσα κ' ἂν πῆ κανεὶς τὸ ταλέντο του μιλάει περισσότερο στὸν πολὺ λαὸ παρά στὸν ἐκλεχτὸ κάπως τεχνικὸ κόσμος.

Μὲ τὸν Παντόπουλο φέτος παίζει κ' ὁ Βονασέρας. Γι' αὐτὸν ὅμως θὰ γράψουμε ὅταν παρουσιαστῇ σὲ κάνα ἔργο.

*

Στὸ Βαριετέ θίασος ἀπὸ τὸ Λεπενιώτη, Χρυσομάλλη, τὴν Κα Δημοπούλου καὶ Κα Γαλάτη θὰ παίζῃ πάλι φάρσες. Ὁ κ. Λεπενιώτης εἶναι χωρὶς ἄλλο ἀπὸ τοὺς λεπτότερους κωμικούς τοῦ θεάτρου μας. Ἡ μορφή του τσαχπίνικη κ' ἐκφραστικώτατη φανεράνει καθαρὰ κάθε του συναίσθημα κ' οἱ γρήγορες, ἀβίαστες καὶ φυσικὰ κωμικὲς κινήσεις του, πού τὸν φαντάζουσι καμωμένο ἀπὸ λάστιχο, συμπληρώνουνε τὴν τεχνικώτατη κωμικὴ ἐντύπωση. Ὁ Χρυσομάλλης πάλι χρωματίζει ζωηρότατα κάθε ρόλο πού παίζει δίνοντάς του σκεδὸν πάντοτε τὴν κατά τὴν ἀντίληψή του ξεχωριστὴ φόρμα κ' εἶναι γιὰ τοῦτο ἠθοποιὸς χαρακτηριστοῦς ἀπὸ τοὺς λίγους πού ἔχει ἡ Ἑλληνικὴ σκηνή. Ἡ Κα Δημοπούλου φαίνεται πὼς εἶναι περισσότερο καμωμένη γιὰ τὴ σοβαρὴ κάπως κωμῶδια, παρά γιὰ τὴ φάρσα. Στὴ «Νέα σκηνή» λίγες φορές παρουσιάστηκε, κ' αὐτὲς σ' ἔργα ὄχι καὶ τόσο κατάλληλα γιὰ νὰ μπορέσῃ κανεὶς νὰ κρίνῃ τὸ ταλέντο της. Ἄς ἐλπίσουμε ὅτι φέτος θὰ τὴ δοῦμε περισσότερο καὶ σ' ἔργα πιὸ ταιριαχτὰ

στὴν Τέχνη της. Ὅσο γιὰ τὴν Κα Γαλάτη, ἡ καλὴ ἀνάμνησις πού ἔχουμε ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πού μᾶς παρουσιάστηκε στὸ ρόλο τῆς «Τζούλιας» στὸ «Μπαλκόνι» τοῦ Heibert μᾶς κάνει νὰ τὴ θεωροῦμε πάντα γιὰ μιὰ τεχνίτρα ἄξια νὰ παρουσιαστῇ καὶ σ' ἔργα κάπως βαρύτερα. Ὅπως δὴποτε τότε ὁ Heibert δὲ θὰ μπορούσε μεσ' τὴν Ἀθήνα νὰ πιτύχει καλύτερη Τζούλια. Ἄς εὐχηθοῦμε τουλάχιστο νὰ εἶναι καλοπόδαρη στὸ «Νέο Θέατρο» καὶ νὰ μᾶς ξαναφέρῃ πάλι κάνα καινούριο Μπαλκόνι.

*

Στὴν «Ὀμόνοια» ἡ Κυβέλη θὰ παίζῃ ὡς τὸ Σεπτέμβριον κ' ἀπὸ καὶ πιά στὸ Βασιλικὸ. Ἦσα γραφήκανε καὶ πόσα γραφονται καθεμέρα γιὰ τὴ χαριτωμένη αὐτὴ τεχνίτρα. Ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ πού παρουσιάστηκε κατὰ χτύπησιν τῆς συμπαιδείας καὶ τὸ θαυμασμὸ τοῦ κόσμου. Δὲς κ' εἶταν μαγίσσα πούχε γιὰ κάθε θεατὴ κ' ἀπὸ ἓνα φίλος μαγικὸ νὰ τὸν ποτίσῃ. Ἡ τέχνη της ἴσως δὲν εἶναι τόσο μεγάλη, ὅσο θέλουνε οἱ μανιακοὶ θαυματοῦστες της νὰ τὴν παραστήσουν, μὰ ἡ χάρη της ἡ μαγεία της, ἡ συναρπαστικὴ χάρη της, σκεπάζει ὅλα μὰζι χηρίσματα κ' ἐλαττώματα. Ἡ Κυβέλη στὸν ταχὺ ρόλο παίζει ἄσκημα, ἔτυχε νὰ μὴν τὸν ἔχει διαδραματῆναι, νὰ μὴν ἔρχεται στὸ φυσικὸ της, νὰ μὴ τῆς ἀρέσει, χίλια δυὸ πράματα. Ἄδιαφορο παίζει, ἀφύσικα, ἄχαρ-χτήριστα, ὅτι θέλετε, παίζει ὅμως χαριτωμένα. Εἶναι ἓνας κομφορκόρος τῆς σκηνῆς. Στὸ παίξιμό της ὁ, τιδὴποτε κ' ἂν εἶναι ὁ ρόλος της δὲ σ' ἀφήνει νὰ δῆς τίποτ' ἄλλο ἀπ' τὴ χάρη της. Σὲ κάθε κίνηση, σὲ κάθε λόγο, σὲ κάθε μορφοσμοῦ. Κάποτε παίζει μὲ κοριτσιίστικη ἀφέλεια καὶ μὲ γυναικεία ἐμπειρία. Κι' αὐτὸς εἶναι ὁ πιὸ πετυχημένος ρόλος της. Μιὰ γυναίκα — κομφοτέχνημα ἀπάνω στὴ σκηνή πού σηκώνεται, κάθεται, μιλάει, κλαίει, θυμώνει μὲ τόσο γούστο, τόσο γλύκα, ὥστε καταφέρνει νὰ κρύβῃ κάθε της λάθος τεχνικὸ.

Ἐπειτα ἡ Κυβέλη εἶναι ἴδια κ' ἀπαράλληλη στὸ θέατρο ὅπως καὶ στὴ ζωὴ. Δὲν ξεχωρίζει καθόλου. Ὅταν μοῦτυχε νὰ τὴ γνωρίσω μιὰ φορὰ νόμισα πὼς ἐξεπίτηδες καὶ στὴ ζωὴ μιμῆται τοὺς ρόλους τοῦ θεάτρου. Κι' ὅμως εἶχ' ἄδικο. Γιατί φέρνεται στὴ σκηνὴ καθὼς στὴ ζωὴ, κ' ὄχι στὴ ζωὴ καθὼς στὴ σκηνή. Ἐτσι δὲν ὑποκρίνεται, πουθενά. Ἀπόδειξη πού τῆς εἶναι ἀδύνατο πολλοὺς μὰζι ρόλους νὰ φτιάξῃ καὶ καταφέρνει νὰ τοὺς συνταιριαζῇ ὅλους στὸ χαραχτήρα της. Μὲ λίγα λόγια στὴν Κυβέλη χρωσταῖ τὸ Ἑλληνικὸ θέατρο πολλὰ παρά πολλά, ἀφοῦ εἶναι ἡ πρώτη Ρωμιὰ θεατρίνα πού μᾶς δίνει τὴν τέλεια ἐντύπωση τῆς σκηναϊκῆς ὁμορφίης καὶ χάριος. Κ' ἐπειδὴ ὁ λόγος γιὰ σκηναϊκὴ ὁμορφιά, ὡς κάνουμε καὶ μιὰ σχετικὴ παρατηρησοῦλα. Γιὰ νὰ μὴ χάνῃ τὸν ἀγέρα τῆς κομψῆς κορμοστασιᾶς εἶναι προτιμότερο στίς τουαλέτες της νὰ διαλέγῃ τὰ κάπως στενότερα φορέματα πού χωρίζουνε τὸν κορμὸ ἀπ' τὴ μέση κ' ἔρχονται πιὸ συνταιριαχτὰ πρὸς τίς γραμμὲς τοῦ σώματος.

Στὸ θέατρο τῆς Ὀμόνοιας βρίσκεται κ' ἡ Σαγιώρ. Τὸν κωμικὸ αὐτὸν σκεδὸν μόλις τώρα πρωτοβλέπω καὶ τόνε θαύμασα πραγματικὰ προχτές στὸ «Χρυσὸ μου» γιὰ τὴν ἀπλότητα τῶν κωμικῶν του τρόπων καὶ γιὰ τὸ ξεχωριστὸ ταῖν τῆς Τέχνης του.

Γιὰ τᾶλλα βίβλια θέατρα, ὅσο δὲν παρουσιάζουνε κάνα ἐκλεχτότερο κάπως ἠθοποιό, δὲ σκοπεύουμε νὰ μιλήσουμε. Καμμιά φυσικὰ δὲν ἔχουμε ἀπαίτηση ἀπ'

τοὺς φτωχοὺς ἐπαγγελματίες γιὰ σοβαρὴ φιλολογικὴ δουλειά.

Θὰ εἶταν καὶ πολὺ ἀστεῖο νὰ τὸ σκεφτοῦμε κἄν. Ἐδῶ ἓνα κοντζάμ Βασιλικὸ μὲ τόσα μέσα δὲ καταφέρει τίποτα! Ἄς εἶναι! Ἐκεῖνο μόνον ποὺ τοὺς ζητοῦμε εἶναι νὰ σεβαστοῦνε κάπως τὸν ἄμοιρο κοσμάκη καὶ νὰ μὴ τοῦ παρουσιάσουν καὶ πολὺ βρώμα πράματα. Μακριὰ προπάντων ἀπ' τὰ πατριωτικὰ δράματα ποὺ κατάντησαν ἀληθινὴ Ἱεροσόλια τὸ περσινὸ καλοκαίρι. Ἀκόμα μακριὰ κι' ἀπὸ σοβαρὰ δράματα μὲ τιποτένιους ἠθοποιούς. Καιρὸς πιά νὰ πάθουνε τὰ ζεσκίσματα τῶν αὐτιῶν καὶ ἡ διατάραξη τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Κατὰ τῆλλα ἄς κάνουν ὅ,τι θέλουν· πρέπει δὲ νὰ ζήσουν κι' αὐτοί!

Λ. ΣΙΓΑΝΟΣ

ΒΑΦΤΙΣΙΑ

Τὴν περασμένη Πέμπτη στὰ γραφεῖα τοῦ «Νουμά» ὁ Κώστας Τρικογλίδης βάφτισε τὸ κορίτσι τοῦ Δ. Ταγκόπουλου καὶ τοῦδωσε τὸ ὄνομα Μυριέλλα.

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

[ΘΥΜΗΣΗ]

Ἡ νύχτα ἦταν βαθεῖα. Τὸ φεγγάρι χλωμὸ κι' δλόγιμο ἐφεγγε μελαγχολικὰ. Μόνον καθόμαστε στ' ἀκρογιαλὴ ἀκουμπισμένοι στοὺς βράχους κι' ἀγκαλιασμένοι λέγαμε λόγια θλιβερὰ τοῦ χωρισμοῦ τοῦ χωρισμοῦ τοῦ ἀγύριστου θυμάμαι καὶ δακρῶζω.

Ἐγυρες τὸ κεφάλι σου στὰ στήθη μου παθητικά. Τὸ πρόσωπό σου χλωμὸ ἐφάνταζε χλωμότερο στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ καὶ τὰ μαλλιά σου τὰ ξανθὰ ἀκόμα περισσότερο ξανθίζανε. Εἶχες τὴν ὄψη τοῦ πόνου καὶ μὲ ρώτησες γλυκὰ κι' δλόθλιβα.

— Δὲ θὰ μὲ λησμονήσης ἄραγε; Θὰ μ' ἀγαπᾷς;

Δὲ σ' ἀπάντησα. Τὰ θλιμμένα λόγια σου μοῦ γεννῶσανε χεῖμαρρους τὰ λόγια, τὰ τραγοῦδια, στὴν καρδιά μου κι' ὅμως δὲ σ' ἀπάντησα.

Ἐγυρα τὸ πρόσωπό μου στὸ ξανθὸ κεφάλι σου, τὰ χεῖλη μου εὐρηκαν τ' ὄμορφό σου στοματάκι καὶ τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ ἀρκετὴ ὥρα δὲν εἶδε τ' δλόγλυκό σου πρόσωπο.

Σὰ νὰ θελες νὰ ξακολουθήσῃ ἡ ἀπάντησή μου, σήκωσες τὸ κεφάλι, ἔφερες τὰ χεῖριά σου γύρω στὸ λαιμό μου, κρεμάστηκες γλυκὰ καὶ μούπες.

— Δὲ μ' ἀπαντᾷς; Δισταζεῖς νὰ μοῦ πῆς ἓνα ψέμμα!

Ἄνοιξα τὰ χεῖλη μου τότες καὶ σοῦπα λόγια ποὺ δὲν τὰ θυμοῦμαι πιά, λόγια ποὺ ἀνθίζαν στὴ λάμψη τῶν ματιῶν σου κι' ἐσμύχαν μὲ τ' δλόλαφρο τ' ἀγέρι ποὺ χαϊδεύε τὰ ξανθὰ σου τὰ μαλλιά κι' ἐφευγαν μαζί του.

Καὶ σὰν τέλειωσα σφίχτηκες ἀκόμα ἀπάνω μου καὶ σὰ νὰ μὴ σοῦφτασαν μούπες.

— Πές μου ἀκόμα.

Ἐσμίξα τὰ χεῖλη μου στὰ δικά σου κι' ἀκούσαμε μαζί τὸ τραγοῦδι τῆς καρδίας...

Ἐσφῶν ἀνάμεσα ἀπὸ τὸν πυκνὸ ἦσκιο τῶν μακρυσμένων δεντρίων ἀκούστηκε μιὰ φωνὴ μονότονη καὶ μελαγχολικὰ.

Σήκωσες ἀνήσυχτα τὸ κεφάλι, κοίταξες στὰ μακρινὰ καὶ μούπες.

— Ἀκούεις; ὁ γκιώνης; τρέμω.

Σ' ἐσφίξα μὲς' στὴν ἀγκαλιά μου καὶ σοῦ μίλησα καὶ σὲ παρηγόρησα.

Καὶ μούπες πάλι.

— Ραγίζετ' ἡ καρδιά μου σὰν τ' ἀκούω· αὐτὸ δὲν εἶναι λάλημα, εἶναι κλάμμα, ὦ ναι, κλαίει κἄτι νεκρὸ, κἄτι πεθαμένο.

Καὶ σοῦπα.

— Εἶσαι τρελλή; γιὰ τί τέτοια νὰ σκέφτεσαι;

Καὶ μ' ἀπάντησες.

— Γιατί; δὲν εἶν' ἀλήθεια; Δὲν ἀκουσες ποτέ σου τὴν ἱστορία τοῦ γκιώνη; Ἐγὼ κἄποτε τὴν ἄκουσα ἤμουνα μικρὴ, τώρα μόλις μούρχεται κάπια θύμηση ἀπ' ὅσα ἄκουσα. Ὡ ναι, θυμοῦμαι τὴ γριὰ γιὰ γιὰ ποὺ μᾶς τέλειωσε τὸ παραμῦθι τοῦ γκιώνη. «Ἦταν ἓνα ὄμορφο παλληκάρι κι' ἀγαπῶσε μιὰν ὠραία κορασίδα. Ἐκεῖνη πέθανε κι' αὐτὸ ἔσβυσε στὸ κλάμμα. Ἀντηχοῦσανε τὰ δάσα ἀπὸ τὸ κλάμμα τοῦ κ' οἱ ρεματιῆς τὸ φέρνανε μακριὰ. Τ' ἄκουσε ἡ Ἐωθιά τοῦ δάσου, τὸ λυπήθηκε καὶ τὸ κάμε πουλί· μὰ φοβήθηκε πῶς καὶ πουλί χειρότερα θὰ θρηνοῦσε καὶ θὰ γιόμιζε μὲ θλιβερὸ κελάιδισμα τὸ δάσο τῆς. Καὶ τοῦδωσε μιὰ μόνη νότα στὴ φωνὴ του ὅσο ποὺ ἴχθη φωνὴ κι' αὐτὸ ὅπως ὅλα τ' ἄλλα τὰ πουλιά. Μὰ ὁ πόνος τοῦ δὲν ἔσβυσε οὔτ' ἐκρύφτηκε. Στὸ μοναχὸ τόνο τῆς φωνῆς του ἔδωκε ὅλο τὸν πόνο τῆς καρδίας κι' ἀπὸ τὴ μονότονη λαλιὰ ἀκούστηκε τραγοῦδι ποὺ ὅποιος τ' ἀκούσῃ ποτέ δὲ θὰ τ' ἀκούσῃ χωρὶς πόνο, οὔτε ποτέ θὲ νὰ τὸ λησμονήσῃ».

Καὶ τώρα θαρρῶ πῶς ἡ φωνὴ τοῦ γκιώνη ἀπὸ τὴν καρδιά μου βγαίνει. Ὡ ναι, σ' ἀγαπῶ πολὺ καὶ φοβᾶμαι· κλαίω κι' ἐγὼ ἀπόψε μὴ ἴσως ἡ ἀγάπη μας πετάξῃ γιὰ πάντα μὲ τὸ χωρισμὸ μας. Ὡ πῶς πονῶ ποὺ θὰ φύγω καὶ πῶς φοβοῦμαι μήπως γιὰ πάντα.

Σοῦκλεισα τὸ στόμα μὲ τὰ χεῖλη μου. Πέρασα τὸ χέρι μου στὴ μέση σου, σὲ σήκωσα ἀπὸ τὴ θέση σου κι' ἐκάμαμε λίγα βήματα μαζί νὰ σοῦ φύγουν οἱ μαῦρες σκέψεις.

Ἀκουμποῦσες ἀπάνω μου βαρῖα σὰν πολὺ κουρασμένη ἀπὸ κόραση βαθεῖα τῆς ψυχῆς. Σοῦδειξα τὴ θάλασσα ἀχνὴ κι' αὐτὴ ἀπὸ τὸ χρῶμα τοῦ φεγγαριοῦ καὶ μαζί μ' ἄλλα σοῦπα.

— Σώπα, τρελλή. Ἡ ἀγάπη μας εἶναι μεγάλη σὰν ἡ θάλασσα ποὺ ἀπλώνεται μπρὸς μας. Ὅσους ἀτμούς κι' ἂν κλέψῃ ὁ ἥλιος καὶ γιομίσῃ σύγνεφα τὸν οὐρανὸ, ἡ θάλασσα μένει ἡ ἴδια ἀτέλειωτη, ἀπέραντη, μεγάλη. Ὅσην ἀγάπη κι' ἂ μᾶς κλέψῃ ὁ καιρὸς πάντα θὲ ν' ἀνθίζῃ στὴν καρδιά μας ἀτέλειωτη, ἄσβεστη, ἀμάραντη.

Τὸ κλάμα τοῦ γκιώνη εἶχε σωπάσει καὶ σοῦ εἶχες παρηγορηθεῖ. Ἦσουν ὅμως πάντα καταβαλμένη, κουρασμένη, κι' ἔπρεπε νὰ πᾶς σπῖτι σου κι' ἐκινήσαμε νὰ πᾶμε. Ἐφτάσαμε λέγοντας πολλὰ. Κ' ἦρθεν ἡ ὥρα τοῦ χωρισμοῦ. Θυμάσαι; Τί δάκρυα, τί γλυκόπικρος καημὸς, πονῶ κι' ἀναστεναζῶ ἀκόμη. Μείναμε ὥρα κι' ἡ πιστὴ σου περέτρα σὲ περιμένε καὶ σ' ἐραξε.

Τελευταῖα ἀποφασίσαμε ἂν καὶ μὲ λύπη νὰ δώσουμε τέλος. Ὡ, θυμάσαι τί χρυσὰ λογάκια, τί φιλιὰ καὶ τί ὄρκοι καὶ τί ἀγάπες. Ὅμως θυμάσαι ἀκόμα κἄτι; Τὸ θυμάμαι κι' ἐγὼ κι' ἀνατριχιάζω σὰν κι' ἐσένα. Ὡ ναι, τὰ λόγια σου μοῦ σκορπίσανε κι' ἐμένα τὸ ρόδο καὶ τὴν ἀνησυχία. Ὡρα ἀλησμόνητη. Ὅταν τὰ χεῖλη μας γιὰ τελευταῖα φορὰ εἶχαν

ἐνωθεῖ καὶ προσπαθοῦσαν ὅσο περισσότερο νὰ μείνουν ἐνωμένα, ἀκούστηκε μακριὰ μακριὰ, μὰ γι' αὐτὸ πῖο παράξενο, πῖο μελαγχολικὸ, πῖο νεκρικὸ τὸ κλάψιμο τοῦ γκιώνη ἀνατριχιάσες, ἐταράχτηκες, μὰ κι' ἐγὼ τὸ ἴδιο. Ἄχ! τί νῆθελε τὸ πουλί αὐτὸ ποὺ ἔρχονταν τόσο ἄσκημα νὰ μᾶς ἀνησυχίσῃ. Ἄραγε ἐπρομάντευε τίποτα; Ὁ γκιώνης ἔκλαιε καὶ τ' ἀγέρι ἐτρεμόφερνε τὸ λάλημα τοῦ φιληθήκαμε ἄλλη μιὰ φορὰ γλυκὰ γλυκὰ καὶ κλάψαμε κι' ἐμεῖς· θυμάσαι; Καὶ μούπες— Ἀγάπα με— Καὶ σοῦπα. Ὅσο ἀνὰ πνέω.

Τέλος ἐφύγαμε, ἐστὶ ἐμπῆκες σπῖτι σου μισολιπόθυμη. Ἐγὼ ἔφευγα, μὰ σὲ κάθε βῆμα μοῦ φαίνονταν πῶς ἀνταποκραινόνταν τὸ λάλημα. Ν' ἀκλουθοῦσε ἀραγε τὴ ζωὴ μου;

Καιρὸς ἔχει περάσει ἀπὸ τότες. Εἶσαι μακριὰ κι' ἐγὼ δὲν ξέρω ποῦ. Σοῦχω φυλάζει μιὰ φωλιτσα στὴν καρδιά μου ποὺ θᾶναι πάντα χαραγμένη ἡ δλόγλυκεια μορφή σου. Κι' ὅμως πρέπει γιὰ νὰ ξαναφέρω στὴ μνήμη μου τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Ἄραγε ζεῖς; Λάβε τὸν ἀπόβαθο χαιρετισμὸ μου τὴν ὥρα αὐτὴ κι' ἄκου, γλυκειὰ τῆς ἀγάπης μου ψυχῆ. Μάντισσα τὴ νύχτα ἐκείνη ἦσουν κι' ὁ γκιώνης ἔκλαιε ἀληθινὰ τὴν ἀγάπη μας ποὺ ἐμελλε νὰ πετάξῃ σὲ μακρινούς αἰθέρες. Σὲ θυμοῦμαι πάντα σὰν ὄνειρο γλυκὸ κι' ὅμως ἡ δλόθερμη ἐκείνη θερμὴ ἀγάπη δὲν ὑπάρχει πιά. Εἶν' ἓνα ὄνειρο, ἓνας ἄρπας, ἐν' ἀεράκι. Ἐσβύστηκε σὰ ρόδο καὶ μέσα στὰ ξερὰ φύλλα μένει ἡ μυρωδιά του, μὰ πάντα βγαίνει ἀπὸ κἄτι νεκρὸ ποῦταν μιὰ φορὰ δλόζωο κι' ὠραίο. Ὁ γκιώνης ἔκλαιε πάνω στὸ μνήμα τῆς ἀγάπης μας, ὦ ναι, μάντισσα ψυχῆ κι' αὐτὴ τὴν ὥρα ποὺ γραφῶ τὰ λίγα αὐτὰ λόγια σὰν ἐπιτάφιο τῆς ἀγάπης μας τραγοῦδι, τὸ πιστεύεις; ἀκούεται πέρα μακριὰ ἡ φωνὴ τοῦ γκιώνη ἡ ἴδια κι' ἀπαράλλαχτη ἐκείνη φωνή. Ἐσφυλλίζω κἄτι κίτρινα χαρτιά. Ἀπάνω τους εἶναι πατημένα ἄνθια ξερὰ καὶ μωσκοβολοῦν ἀπὸ κάπιο αἰθέριο ἄσβυστο ἄρωμα. Τὰ ξέρεις τὰ χαρτιά αὐτὰ, εἶναι τὰ δλόγλυκα λόγια ποὺ μοῦ γραφες τότες. Κ' ἐνῶ τὰ διαβάζω, τὸ δάκρυ μου στάει κι' ἀκούω μαζί τὸ κλάμμα τοῦ γκιώνη. Θυμάμαι ὅλα μας καὶ μάλιστα τὴν ὕστερη νυχτιά μας. Σπαραξέτ' ἡ καρδιά μου σὲ τέτοιες θύμησης καὶ στάει τὸ δάκρυ μὲ τὸ λάλημα ἰσόχρονα καὶ περνοῦν σὰν ἀστραπὴ τώρα κἄτι λόγια μούπες τότες. «Πίσστεψε, κἄτι μυστήριον δίνει τὴ ζωὴ μας. Διαβάζε κάθε σκίρτημα τῆς ψυχῆς, κἄτι μακρινὸ θὰ προμηνεῖ». Ὡ σὺ, ποὺ τὰ προμάντεψες, γλυκειὰ μορφή κι' δλόγλυκεια ψυχῆ, χαῖρε κι' ἀπάντησε τὰ δάκρυα μου μὲ τὸ κλάψιμο τοῦ πονεμένου μας πουλιοῦ.

ΗΓΑΓΟΣ ΑΡΤΕΜΗΣ

Ἐνας δδηγὸς στὴς Ἀλπεις, πούχε πολλὰ χρόνια σ' αὐτὴ τὴ δουλιὰ, περιγράφει ἔτσι τὸ φέρσιμο τῆς κάθε μιᾶς ἐθνικότητος πᾶνου στὴ κορυφὴ τοῦ βουνοῦ.

Ὁ Γερμανὸς (λέει), μιὰ ποῦ πτάξῃ στὴν κορυφὴ, θέλει νὰ μάθῃ σωστὰ τὰ ψῆλος τοῦ βουνοῦ πᾶνέθηκε καὶ τῶν ἄλλων ποὺ εἶναι γύρω του.

Ὁ Γάλλος ξεπαίρνεται ἀπὸ τῆγριο τῆς τοποθεσίης καὶ τις φυσικὲς ὁμορφίης καὶ κἄποτ' ἐκεῖ ποὺ ἐκφράζει τὸ θαυμασμὸ του κάνει νάγκαλιόση καὶ τὸν δδηγό.

Ὁ Ἑγγλέζος, ἄμα βρεθῆ πᾶνου στὸ βουνό, βουτάει τὸ παγογιάνι του στὸ χιόνι, κοιτάζει μιὰ ἓνα-γύρω κ' ὕστερα λέει:— Ἄνογιτε λοιπὸν τὸ καλάθι, νὰ φᾶμε καὶ τίποτα.

Γιὰ Ἑλλήνες δὲ μιλάει ὁ δδηγὸς αὐτὸς, ἴσως γιὰτί δὲν εὐτύχησε νὰνεβάση κανένα μας πᾶνου στὰ βουνά του. Στὰ δικά μας δὲν ἀνεβαίνουμε καὶ θᾶνεθούμε στὴς Ἀλπεις;

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΣΙΜΟΥ ΜΕΝΑΡΔΟΥ: Θρήνος τῆς Κύπρου. — Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ Δελτίου τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Π. Δ. Πακελλάρου 1906. Σελ. 405—432

Ὁ συνεργάτης μας καὶ φίλος κ. Σίμος Μενάρδος δὲν εἶναι γνωστός μόνον ἀπὸ τοὺς καλοὺς του στίχους καὶ ἀπὸ τὶς κλασσικὲς του ἐκείνης μεταφράσεις ἀρχαίων ἀριστουργημάτων, μὰ εἶναι πρὸς πολὺ γνωστός ἀπὸ πολλὰ καὶ καλὰ ἔργα γιὰ τὴν ἱστορίαν καὶ λαογραφίαν τῆς πατρίδος τῆς πρωτογέννητης ἀγάπης, τῆς μεγάλης μας Κύπρου. Τὸ περὶ τῶν βασιλικῶν ὀνομάτων τῆς Κύπρου μελέτημά του εἶναι πρώτη γραμμικὴ ἔργον στὸ εἶδος του. Ἄλλη μιὰ ἔργον του, ἡ Ρήγαινα, ὅπου δημοσίευσεν ἀπομνημονεύματα παλαιῶν λατρειῶν τῆς Ἀφροδίτης—κάνει μεγάλη τιμὴ καὶ στὸ συγγραφεὶα τῆς καὶ στὴν Ῥωμαϊκὴ ἀκόμη ἐπιστήμη. Κι' ἄλλα πολλὰ μελετήματα τοῦ καλοῦ μας φίλου μποροῦσαμε νὰ ἀναφέρουμε πού γιὰ ταῦτα πρέπει νὰ περὶφρανεύεται καὶ νὰ καμαρώνει.

Τώρα δὲ κ. Μενάρδος στὸ βιβλίον πού σημειώνουμε παραπάνου μᾶς χαρίζει δημοτικὸν τραγούδι ἀπὸ 777 δεκαπεντασύλλαβους στίχους πού σὲ ταῦτο ἀγνωστός ποιητὴς κλαίει τὸ πάτημα καὶ σκλαβωμὰ τῆς ἀγλυκειᾶς Κύπρου ἀπὸ τοὺς Τούρκους στὰ 1570. Τὸ τραγούδι ξεσήκωσεν ὁ ἐκδότης ἀπὸ χειρόγραφο τοῦ 13' αἰῶνα, πού τοῦ τὸ στείλαν ἀπὸ τὸ χωριὸ τῆς Λεμεσοῦ Φασσοῦλα. Μὰ γιὰ κακὴ μας τύχην τὸ χειρόγραφο δὲν εἶναι ἀκέραιον κ' ἔτσι λείπει τὸ τέλος τοῦ θρήνου πού θὰ μᾶς ἔλεγε γιὰ ὅλη τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀμόχουστου. Ὁ Κυπριώτικος αὐτὸς θρήνος ἔχει ἀξία ἱστορικὴ καὶ γλωσσικὴ μὰ πρῶτα πρῶτα γλωσσικὴ. Στὰ προλεγόμενά του δὲ κ. Μενάρδος μᾶς δίδει μὲ λίγα λόγια πληροφορίας γιὰ τὸ χειρόγραφο καὶ γιὰ τὸν ποιητὴ τοῦ θρήνου καθὼς καὶ γιὰ τὴν μέθοδον πού ἀκολούθησεν ἐν τῇ ἐκδόσει του. Στὸ τέλος πάλι δὲ κ. Μενάρδος μᾶς ἐξηγεῖ διάφορες λέξεις τοῦ θρήνου ἀραβικὰς, ἰταλικὰς καὶ γαλλικὰς, καθὼς καὶ ἑλληνικὰς τῆς δημοτικῆς, σπάνιας καὶ δυσκολονόητες.

Καὶ τελειώνοντας παρακαλοῦμε τὸν ἀγαπητὸν ἐκδότην νὰ δεχτῆ τὰ συχαίρια μας καὶ τὶς εὐχὰς μας τὶς καρδιακὰς νῆχην πάντα τῇ γερουσίᾳ ἐκείνῃ καὶ τῇ δυνάμει πού χρειάζεται γιὰ μιὰ καθάρια ἐπισημονικὴ σταδιοδρομίαν.

N. A. B.

*

— Ἐλενίτσα, εἶπ' ἡ μητέρα, ἂν αὐτὸς ὁ νέος κ' Φιλητᾶς ἐρχόντανε νὰ μὲ δῆ, ὅπως εἶπες, κ' ἂν ἐγύρευε νὰ τόνε φιλήσω, ὅπως γυρεύει ἀπὸ σένα, θὰ τοῦδειχνα ἀμέσως τὴν πόρταν.

— Καλὰ, μαμμὰ, ἀποκρίθηκε τὸ καλὸ κορίτσι.

— Ἦταν ἀπὸ τὴν καινούργια τοῦ νέου ἐπίσκεψιν ῥώτησε ἡ μητέρα τὴν Ἐλενίτσα.

— Λοιπὸν ἀκολούθησεν τῇ συμβουλῇ μου γιὰ τὸν κ. Φιλητᾶ ;

— «Ναί, μαμμὰ. Τοῦ εἶπα τὰ λόγια σου, πὼς ἂ σοῦ γύρευε νὰ τόνε φιλήσῃ, θὰ τοῦδειχνες τὴν πόρταν».

— Καὶ τί σοῦ εἶπε ;

— Εἶπε πὼς δὲ θὰ σοῦ γυρέψῃ τέτιο πρᾶμα.

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ

(Στὴ στήλῃ αὐτῇ θὰ κρεμάμε κίθε βδομίδα, σὲν κερφάλια ληστῶν, ὅλες τὶς δυνταξίαις κ' ἀνορθογραφίαις πού βρίσκονται ἐν καθρευσσάνικα βιβλία. Συνεργάτης τῆς στήλης αὐτῆς θάνα ὅλ' οἱ ἀναγνώστες μας, ἀρκεῖ μοναχὰ πλάι σὲν βαρβαρισμὸν πού θὰ μᾶς στέλνουνε νὰ σημειώσῃ τὸν ὄνομα τοῦ βιβλίου καὶ τὸν ἀριθμὸν τῆς σελίδας πού βρίσκεται).

«... Ἄνο νησάκια, τὸ ἐν μικρότερον ἔξω, τὸ ἄλλο μικρότερον μέσα, σχηματίζουσι ἡμικύκλιον εἰς τὸ βάθος τοῦ ὁποίου κτλ».

(Ἄγγελος Τανζάρας «Ἑλληνικὰ περιγιάλια» στὸ «Ἐμπρός» 20 τοῦ Μάη 1906).

«... Θὰ ἐπεθύμουν εἰς τοιαῦτα ζητήματα νὰ εὐηρεσιῶντο οἱ κύριοι βουλευταί...»

(Μιλᾶει ὁ Γ. Θεοτόκης στὴ Βουλῇ. «Ἑλληνισμός», 13 Μαΐου, σελ. 2, στήλῃ 2).

«... ἀμφότεροι δ' αἱ συνάδελφοι...»

(Πατρίς, 18 Μαΐου, σελ. 1, στήλ. 1, στίχ. 19).

«... ἐφ' ὅσον ἡ Πολιτείακὴ μας μηχανὴ ἀντὶ νὰ ἔξῃ ἀγαγῆ (χρειάζεται: ἐξάγη) συμυδάλλει ἀπὸ πρώτης τάξεως σιτάρι ἐξάγει πίτυρα...»

(Ἰδικὴ ἐφημ. παρακάτου).

«... Ὑπὸ ἄνθρωπον δμως καὶ τὰ ἐκτενέστερα φαιδροντικὰ ἀναγνώσματα, τὰ ἔχοντα τεχνικὰς ἀξιώσεις. Θὰ ἔβαινα εἰς μὴκος δυσανόλογον ὡς αἰ παροῦσαι ἀναμνήσεις μου, ἐὰν ἀπεπειρώμην...»

(Μπάμπη Ἄννινος «Ὁ Σύλλογος τῶν Εἰσαγγελέων» στὴν ἐφημ. «Ἀθήναις» 19 Μαΐου, στήλ 6).

ΣΗΜ. Χώρια βαινε αὐτὸς καὶ χώρια αἱ ἀναμνήσεις του; Κι ἀφοῦ αἱ ἀναμνήσεις του ἔβησαν, ὅπως βγαίνει ἀπ' τὰ λόγια του, πὼς αὐτὸς θὰ ἔβαινε;

Ἡ Κοινή Γνώμη

ΜΙΑ ΨΕΥΤΙΑ

Φίλε «Νουμά»,

Ὁ ἀξιότιμος κ. Μπάμπης Ἄννινος στὴν κανακάρικη διάλεξίν του, «Ὁ Σύλλογος τῶν Εἰσαγγελέων», πού τὴν κουβαλάει ἐπὶ μάλης καὶ τὴν ἀναγώνει ὅπου βρῆ, λείει κάπου στὴν ἀρχὴ, γιὰ νὰ κἀν ἄσπευκ, πὼς πέρασε ὁ καιρὸς ὅπου κατὰ τὴν «Γένεσιν» κατέβαιναν οἱ ἄγγελοι ἀπ' τὸν οὐρανὸν καὶ παντρεύοντοσαν μὲ τὶς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων.

Στὸν ἀξιότιμο κ. Μπάμπη Ἄννινος ταπεινότητα παρατηροῦμε πὼς ἡ ψεύτης εἶναι ἡ χωρὶς νὰ ξέρη μιλάει στὰ κούφια, γιὰτὶ στὴ Γένεσιν μέσα τέτοιο πρᾶμα δὲ βρίσκεται. Ἄλλοιως μπορεῖ νὰ μᾶς τὸ δείξῃ. Ἡ Γένεσις ἄλλο πρᾶμα λείει στὸ κεφ. ΣΤ': ... ἰδόντες οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων κτλ.

Ὅστε ἀγγέλους ἀναφέρει οὔτε πὼς κατεβήκανε ἀπ' τὸν οὐρανὸν λείει.

Εἰσαγγελέας

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἔντοκοι καταθέσεις

Ἡ Ἑθνικὴ Τράπεζα δέχεται ἐντόκους καταθέσεις εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια καὶ εἰς χρυσόν, ἢτοι εἰς φράγκα καὶ λίρας στερλίνας ἀποδοτίας εἰς ὁρισμένην προθεσίαν ἢ διαρκείας ἂν εἰς χρυσὸν καταθέσεις καὶ οἱ τόκοι αὐτῶν πληρώνονται εἰς τὸ αὐτὸ νόμισμα εἰς ὃ ἐγένετο ἡ κατάθεσις—εἰς χρυσὸν ἢ δι' ἐπιταγῆς ὄψεως (chéque) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἐπιταγῆν τοῦ ὁμολογίου.

Τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι τῶν ὁμολογιῶν πληρώνονται ἐν τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ τῇ αἰτήσῃ τοῦ καταθέτοντος ἐν τοῖς ὑποκαταστήμασι τῆς Τραπεζῆς, ἐν Κερκύρα, Κεφαλληνίᾳ καὶ Ζακύνθῳ διὰ τῶν ὑποκαταστημάτων τῆς Ἰονικῆς Τραπεζῆς.

Τόκοι τῶν καταθέσεων

1	1)2	ταῖς	0)0	κατ'	ἔτος	διὰ	καταθ.	6	μηνῶν
2	"	"	0)0	"	"	"	"	1	ἔτους
3	1)2	"	0)0	"	"	"	"	2	ἔτων
2	"	"	0)0	"	"	"	"	4	ἔτων
4	"	"	0)0	"	"	"	"	5	ἔτων

ἂν ὁμολογοῖ τοῦ ἐντόκου κατ'ἔτος ἐκδίδονται κατ' ἀναλογίαν τοῦ καταθέτου νομαστικὰ ἢ ἀνόνομοι.

ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΑΣΜΑΔΙΑΤΙΚΟ

Ἀπὸ Πέμπτη ὁ Πέμπτη

Ἐπιμετοδὸς Ἑσωτερικῶν ὁ Ν. Καλογερόπουλος
Σκοτωμοί. Περαιᾶς 1, Ἐπαρχίης 8.
Λαθωμοί. Ἀθήνα 4, Περαιᾶς 6, Ἐπαρχίης 3.
Κλεψίαι. Ἀθήνα 4, Περαιᾶς 2, Ἐπαρχίης 1.

Ο ΦΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ

τὸ ἔνκ. κ' ἕνα φρ. χρ. γιὰ τὸ ἐξωτερικὸν, πουλιόντα τὰ γραφεῖα μας καὶ στὸ Βιβλιοπωλεῖον Σακίτο—(ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὺ στὴ Βουλῇ) τὰκόλουθα βιβλία:

Τοῦ Ψυχᾶου «Ὀνειρο τοῦ Γικνιέρη» (σελ. 268).

Τοῦ Πάλλου «Ἥλιος καὶ φεγγάρι» (σελ. 120)

Τοῦ Φωτιάδου Τὸ «Γλωσσικὸν ζήτημα καὶ ἡ ἐκπαιδευτικὴ μας ἀναγέννησις» (σελ. 405).

Τοῦ Ἐδδαλιώτη «Ἱστορίαν τῆς Ῥωμαιοσύνης» σελ. 320 καὶ «Μαζώχτρα, Βρουκολακας κλπ.» (σελ. 269).

Τοῦ Ἐρμονα «Τῆς Ζωῆς» (σελ. 194).

Τοῦ Φιλίντα Γραμμικτῆ τῆς Ῥωμεικῆς γλωσσας (μέρ. Α') (σελ. 96).

Τοῦ Λόγγου «Δάρνης καὶ Χλόη» (χαρτοδεμένο) μεταφρ. Ἡλ. Βουτιερίδη (σελ. 86).

Τοῦ Εὐριπίδου «Μήδεια» μεταφρ. Γιάννη Περγαλιτῆ (σελ. 59).

Τοῦ Σοφοκλεῖ Ἄιξ. Μετάφρ. Ζήσιμου Σίδερη (σελ. 61)

Τοῦ Χ. Ἀντρεάδου «Ὁ Μέγ' Ἀλέξανδρος» (σελ. 192).

Τοῦ Δ. Π. Ταγκόπουλου «Ζωντανοὶ καὶ Πεθαμμένοι» δράμα—«Ἡ Χρυσαιγὴ» καὶ «Τάφος στὸ Γαλὸν» δηγήματα (σελ. 78).

Ἡ ΙΛΙΑΔΑ, μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν κ. Ἀλεξ. Πάλλου (σ. 416) δρ. 2 καὶ φρ. χρ. 2 στὸ ἐξωτερικὸν, Ἡ «ΜΑΤΙΑ» τοῦ Γ. Ἀβάζου δρ. 1.